

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIV. / ŠTEVILKA 33

CELOVEC, DNE 16. AVGUSTA 1962

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Najbolje kupite ure, nakit
in drugo pri urarskem
mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro
(tudi strto zlato).

Velika nevarnost

V socialni okrožnici sedanjega sv. očeta beremo pod gornjim naslovom tehtne misli, ki so za nas in naš položaj dvakratno važne. Tako pove poglavar Cerkve: Ljudje so svoje znanje o naravnih zakonih izredno poglobili in razširili. S svojimi sredstvi se poslužujejo naravnih sil in dosegaajo neverjetne uspehe. Toda medtem ko skušajo obvladati in spremeniti zunanji svet, pozabljajo nase in na svojo notranjost. Cerkve je vsled tega učila, da je treba znanstveno-tehnični napredek in nanj zgrajeno gospodarsko blaginjo smatrati kot resnične dobrine in kot resničen doprinos za človeško kulturo. Treba pa jih je vrednotiti za tem, kar so v resnici, namreč orodje in sredstvo za doseg višjih ciljev. Višji cilji pa so duhovno izpopolnjevanje človekovo v naravnem in nadnaravnem redu.

Poglejmo naokrog. Sodobne mrzlične naravo spreminja lice naših dolin in vasi. Tudi svet je zajela moderna industrializacija v vseh svojih oblikah. Moderno gospodarimo ali naj vsaj gospodarimo. Odlagamo koso in srp, žago in cepin. Traktor reže brazde naših njiv, motorna kosilnica kosi naše travnike, mobilna mlatilnica žanje in mlati kar na njivah, v gozdovih poje svojo nervozno pesem motorna žaga. Moderni smo pri izbiri semenja in sadežev, moderni in natančni v naši živinoreji. Tako se nahaja vse naše domače gospodarstvo v silovitem prelomu, na prehodu v novo gospodarsko tehniko. Naše vasi v dolinah prezajo moderne ceste, mnogokod so že zamenjali nekdanjo vaško lipo z asfaltnim prometnim dvorom, ki jih v nočeh poleg in brez lune razsvetljujejo električne žar-nice. V poletnih mesecih preplavljajo tudi naše vasi številni tujci z zapada in uživajo krasoto naših dolin in domačij, domačijom pa prinašajo mnogokod tako potrebni denarski zaslužek. Naša Drava, nekoč srebrni pas dveh dolin, postaja mogočna industrijska reka. Njena elektrarna v Kazah je spremenila z novim jezerom lice Podjune, že so v teku pripravljala dela za novo elektrarno pri Rožku in pri rožanski Bistrici. To je civilizacija sredi našega sveta.

Znanstveno-tehnični napredek je potreben tudi med nami. S petrolejkami, lesenim plugom in cepci bi izgoškarili. Denar je potreben za rastoče izdatke in javne dajatve in le prepogosto ga je tudi za nujne zadeve prepičilo. Tudi bi se ne dalo več živeti v črni kuhinji, s posteljo na svilih, s prteno obleko in suhim kruhom. Tudi naš človek ima sveto pravico, da postane deležen višje gospodarske blaginje in da boljše in lepše živi. Sicer bi že naša mladina postala ostra sodnica in bi se nujno izneverila svojim domovom.

Sedaj pa še druga stran lepe medalje! V veliki, zelo veliki nevarnosti smo, da se enostransko zaverujemo v gospodarske dobrine našega časa. Naši duhovniki in prosvetaši tožijo, kako težko je tudi pri nas pridobiti fante in dekleta za aktivno versko delo ali prosveto bodisi za knjigo, pesem, igro ali izobraževalni govor. Tudi zanje sta v ospredju tehnika in moderni šport. Naši očetje in matere s strahom opazujejo, kako polahno gine med našo mladino tista srčna plemenitost, ki je bila doslej dika našega mladega rodu in kateri so že nad sto let posvečali svojo največjo skrb najplemenitejši naši rojaki od škofa Slomška do Jegliča, Kreka, Ehrlicha in Poljanca. Naša mladina se srčno plitvi! Tako je tokratna prireditev »Miklove Zale« v okviru šentjakobskega društva »Rož« glasilen opomin starejše generacije na ves mladi svet, naj se nikakor ne izneveri svetim izročilom. In predstava »Slehernika« šentjanške farne mladine je častna izjema sredi Roža. Kako neznatno je tudi naše umsko-

Sovjetski poleti v vesolje

V Sovjetski zvezi so izstrelili tretjo vesoljsko ladjo na krožno pot okrog Zemlje. V ladji je pilot-kozmonavt major Andrijan Grigorjevič Nikolajev. Vesoljska ladja »Vostok III«, ki so jo izstrelili v soboto ob 11,30 po moskovskem času, je priletela v orbito in kroži okrog Zemlje. Leti po poti podobni prejšnjih dveh vesoljskih ladij. Zemlja jo obkroži v 88,5 minutah. Največja oddaljenost od Zemlje je 251 kilometrov, najmanjša pa 183 kilometrov. S kozmonavtom Nikolajem so stalno v stiku. Komaj 24 ur po startu tretje sovjetske vesoljske ladje so poslali v vesolje četrto, ki nosi ime »Vzhod IV«. Njen pilot je podpolkovnik Pavel Popovič. Prvič v zgodovini sveta je postalo mogoče, da se pilota dveh vesoljskih ladij med poletom pogovarjata med seboj. Oba se počutita dobro. Oddaja in sprejem obratujeta izvrstno. Govorijo, da imajo v Sovjetski zvezi pripravljene še tri nove vesoljske ladje za odlet.

Kakšno je razporedje poletov v vesolju? 12. aprila 1961 je sovjetski major Gagarin enkrat obkrožil Zemljo v vesoljski ladji »Vzhod I«. Napredek od prvega do drugega poleta je bil velik. Sovjetski major German Titov je 7. avgusta 1961 že 17-krat obkrožil Zemljo z vesoljsko ladjo »Vzhod II«. V tekmo se je vključila Amerika. 20. februarja 1962 je polkovnik ameriške mornarice John Glenn trikrat obkrožil Zemljo z vesoljsko ladjo »Priateljstvo VII«. Sledil mu je ameriški poročnik Malcolm Scott Carpenter, ki je 24. maja 1962 trikrat obkrožil Zemljo v vesoljski ladji »Aurora VII«. In od pretekle sobote in nedelje nas obkrožujeta dva nova »Vostoka«, teža enega znaša 5 ton.

Uradno so objavili, da je namen sedanjega tretjega in četrtega vesoljnega poleta okrog Zemlje zbrati dodatne podatke o vplivu vesoljskega poleta na človeški organizem, preveriti delovno sposobnost človeka v breztežnem stanju, zbrati znanstvene podatke glede pogojev vesoljskega poleta ter nadalje izpopolniti sistem poletov z vesoljskimi ladjami, zlasti kar zadeva upravljanje in pristajanje. Iz zadnjega podatka v uradnem sporočilu sklepajo, da bo morebiti pri vrnitvi na Zemljo uporabljen nov način pristajanja.

Obe vesoljski ladji sta ves pretekli ponedeljek krožili okrog Zemlje, ne da bi kazali voljo, da bi pristali. »Vostok III« je v ponedeljek ob petih popoldne obkrožil ravno 37-krat Zemljo, s tem ima 1.500.000 kilometrov dolgo pot za seboj. To odgovarja štirikratni razdalji med Zemljo in Luno. Ob istem času se je »Vostok IV« 21-krat zavrtel krog Zemlje.

Oba pilota, Nikolajev in Popovič sta pri najboljšem zdravju in se počutita dobro. V ponedeljek se je ministrski predsednik Hruščev telegrafično pogovarjal z njima, jima vedno zopet čestital in ju vzpodbujal. Oba sta odgovorila, da sta do zadnjega izvršila vse naloge, ki so jima bile stavljene. Kakšne so te naloge, o tem na zapadu še ugibajo.

Observatorij v Parizu je poročal v ponedeljek dopoldne, da je jasno opazoval obe vesoljski ladji in da je znašala razdalja med njima samo še deset kilometrov. Proti temu govori ameriški observatorij v južni Afriki, ki trdi, da je izračunal, da sta ladji oddaljeni najmanj za 635 kilometrov. To bi pomenilo, da se obe ladji oddmikata druga drugi, namesto da bi se približevali. Poleg tega pa ni izključeno, da se vesoljski ladji približujeta in se spet oddmikata. V tem slučaju bi Rusi obvladali pristo plovanje v vesolju, neizmeren tehnični dosežek.

V ponedeljek je Rusija izjavila, da vesoljski ladji za enkrat še ne nameravata pristati. Že to je ogromen dosežek, če bi ruska prosvetno delo. Videz je, kot bi socialna okrožnica sv. očeta zaman opozarjala in bodrila, kako je treba dandanes dodobra poznati prilike in zakone socialnega in gospodarskega življenja in njihovih problemov in se iz dobrega poznanja posvetiti temeljiti umski prosveti svoje okolice. Tod zija druga skeleča rana.

Naša vera in naša narodna zavest, ta najbolj jasni izraz naše duhovne in duševne kulture, sta torej danes v nevarnosti. Kaj, če bi kdaj ti svetli zvezdovodnici zatoni? Kaj bi tedaj še koristili številni motorji, traktorji, elektrarne in tovarne in vsa moderna tehnika in civilizacija med nami! Zato naj čuvajmo naše kulturno bogastvo vsi, ki so zanj odgovorni na vaseh in v centralah naših organizacij! dro

pilota ostala teden dni v vesolju. Rusi bi radi ugotovili, če je človeku mogoče vzdržati en teden v breztežnem stanju. Pravtako bi radi dognali, če človek more vzdržati daljši čas žarke, ki jih izžareva vesolje. Če bo to mogoče, potem s strani človeka ne bo nobene ovire več za polet na Luno. Človek bo lahko ustvaril postojanko v vesolju ali pa v vesolju samem sestavil vesoljsko ladjo, kar bi trajalo kvečjemu dva dni. Polet na Luno bi trajal kvečjemu en dan. Človek bo lahko prebil dva ali tri dni na Luni, preden se bo vrnil. Tako se glasi izjava britanskih znanstvenikov.

Včeraj zjutraj ob 7,55, oziroma 8,01 sta obe vesoljski ladji pristali na Zemlji. Pilota Nikolajev in Popovič sta pri najboljšem zdravju in sta izredno dobro prestala polet skozi vesolje. Nikolajev je bil s svojo vesoljsko ladjo »Vostok III« 94 ur in 59 minut na poti, torej skoraj štiri dni. Njegov kolega Popovič je z ladjo »Vostok IV« 70 ur in 59 minut obkrožil Zemljo, torej skoraj tri dni. Pri tem je Nikolajev preletel 2,6 milijonov kilometrov, Popovič pravtako nekaj čez dva milijona. Nikolajev je obkrožil Zemljo 64-krat, Popovič pa 48-krat.

Pristala pilota so burno in z največjim navdušenjem pozdravili na Zemlji. Vse radiopostaje so prekinile svoj običajni program in objavile vest, da sta pilota srečno pristala. Takoj nato so v Moskvi stotisoči ljudje zapustili svoje delo in napolnili ceste z navdušenjem in slavljenjem.

Sovjetska vlada je izrabila priliko pristanka vesoljskih ladij in poslala vsem narodom sveta poziv, naj zastavijo svoje sile za mednarodni mir. Sovjetska zveza se je s svoje strani zaobljubila, da bo storila vse za ohranitev miru.

Ta poizkus predstavlja ogromen znanstveni in tehnični dosežek. Sovjeti so zdaj zmožni, da s svojimi »vesoljskimi lovci« polovijo sleherni špijonski satelit. Profesor nekega znanega angleškega observatorija je izrazil, da bodo Sovjeti začeli kmalu z gradnjo postojank v vesolju.

Nov šolski zakon

Kakor smo že podrobno poročali v našem listu, je dunajski parlament sklenil nov šolski zakon, ki začne praktično veljati s šolskim letom 1963/64. Po novem zakonu je avstrijska srednja šola devetletna. To se pravi, da bo moral dijak 4 leta obiskovati nižjo gimnazijo in pet let višjo gimnazijo.

Starši, ki pošljejo svojega otroka ob danih predpogojih letos, torej v šolskem letu 1962/63, na gimnazijo, skrajšajo svojemu otroku študijsko dobo na srednji šoli za eno leto. Možnosti za prijavo k sprejemnim izpitom za jesenski termin objavljamo v tej številki.

- K R A T K E V E S T I -

V Moskvi so se zbrali zdravniki iz sedemdesetih držav na VIII. mednarodni kongres izvedencev proti raku. V Kremlju je navzočih nad 5000 znanstvenikov, ki proučujejo mednarodno sodelovanje v borbi proti raku, bolezni, proti kateri do danes še niso našli učinkovitega sredstva. Zborovanje se je začelo z branjem posebne pozdravne poslanice Nikite Hruščeva. Poudaril je, da bo skupni napor v tej znanstveni borbi imel uspeh le tedaj, če se bodo države razorožile in bo zavladal mir. V nasprotnem slučaju je sodelovanje onemogočeno in rak bo vedno kosil vsako leto na tisoče žrtev. O tej resnici pač nihče ne dvomi.

Spomin na žrtve, ki so padle v boju proti zločinskemu Hitlerju, so po vsej Zapadni Nemčiji slovesno obhajali 20. julija. Na ta dan leta 1944 je skupina višjih častnikov okrog generala Stauffenberga pripravila atentat na nacističnega vodjo. On je bil samo ranjen, vsi prijatelji in celo oddalje-

PEVSKA VAJA

za Gallusov zbor bo v soboto, 18. avgusta 1962 ob 13.30! Pridite vsi!

Pevovodja

ni znanzi zarotnikov so pa bili postreljeni. Na visoki pedagoški šoli v Berlinu je predaval rektor vpričo množice profesorjev in dijakov. V govoru je podčrtal, da, čeprav ni imela zarota trenutno uspeha, je vendarle vzbudila vest nemškega naroda. — Vsa državna poslopja so izobesila zastave. Kancler Adenauer pa je v Bonnu položil venec ob spomeniku nacističnih žrtev. V parlamentu so nekateri poslanci stavili predlog, naj se 20. julij proglasi za državni praznik. Kaže pa, da predlog ne bo prodr, ker je zlasti med starejšimi še preveč nacističnega duha in pangermanske veličine.

MLADINSKI TABOR V GORICI

KDZ objavlja: delavska in kmečka mladina naj prijavi svojo udeležbo na taboru dne 1., 2. in 3. septembra 1962 v Gorici do 20. avgusta t. l. na Dušnopastirskem uradu (Viktringer Ring 26) pri gospodu Mihorju, študentje pa na naslov KDZ, Celovec, poštni predal (Postf.) 325.

OTVORITEV FARNE DVORANE

v Št. Ilju na Dravi

Dne 26. avgusta 1962, ob 14,30 bodo g. dekan msgr. dr. Janko Hornböck blagoslovili novo farno dvorano šentiljske fare. Ob tej priložnosti ob istem času bodo odrski nastopi mladine Št. Ilj. Nastopil bo tudi pevski zbor s koncertom pod vodstvom Pavleja Kernjaka. Med koncertom bodo šaljivi in veseli prizori šentiljske mladine. Vsi prijatelji petja in veselja iskreno vabljeni!

Mladina Št. Ilj

Politični teden

Po svetu ...

ITALIJA. V političnem življenju Italije je vladalo prejšnji teden pravo predpovratno vzdušje. Tako poslanska zbornica kot vlada sta pohiteli z delom, da bi do konca tedna bilo opravljeno vse tisto, kar je bilo v programu, ter da bi parlamentarci in ministri lahko čimprej zapustili vroči Rim in odšli na oddih v gore ali pa k morju.

Poslanci so na podlagi sporazuma načelnikov vseh političnih skupin zaključili splošno debato o osnutku zakona za nacionalizacijo električne industrije. Ob koncu debate je bilo glasovanje za liberalno resolucijo, v kateri se je zahtevala prekinitev debate, tako da poslanska zbornica ne bi več razpravljala o posameznih členih osnutka. Proti tej desničarski resoluciji je seveda glasovala ogromna večina poslancev, in sicer ne samo tistih, ki podpirajo vlado levega centra (KD, PRI, PSDI in PSI), temveč so se jim pridružili tudi poslanci KPI. Tako je bila resolucija desničarjev zavrnjena s 444 glasovi proti 47. Vsekakor pomeni ta izid glasovanja novo zmago vlade levega centra. Debata o posameznih členih se bo torej nadaljevala v začetku prihodnjega meseca, ko se bodo poslanci vnovič sestali.

Tudi ministri so bili v zadnjem tednu zelo zaposleni. Na podlagi sklepa parlamenta je predvsem proračunski minister La Malfa poskrbel za potrebne odloke o ustanovitvi Nacionalne komisije za gospodarsko načrtovanje ter tudi imenoval njene člane.

Vzporedno s temi dogodki so socialisti in komunisti nadaljevali medsebojno polemiko ter si odgovarjali na očitke v zvezi z razvojem političnega položaja v zadnjih petih mesecih obstoja levega centra. V tej polemiki je Togliatti med drugim zapisal, da pomeni obstoj dveh delavskih strank v Italiji dva obraza ene in iste stvarnosti, pri čemer je poudaril, da so v prejšnjih časih vodilni razredi hoteli spraviti s sveta tako socialiste kot komuniste, »sedaj pa hočejo uničiti samo komuniste in celo s pomočjo socialistične stranke«. Nenni pa je pred tem v nekem ilustriranem tedniku objavil več izjav o isti zadevi ter med drugim povedal tudi naslednji značilen odgovor: »Nič ne moremo storiti spricho dejstva, da mi socialisti že najmanj tri leta nismo storili niti enega koraka, da nam pri tem komunisti ne bi sledili z ramo ob rami.

ALŽIR. V Alžiru so se po dolgotrajnih pogajanjih prve dni tega meseca sprli alžirski voditelji končno sporazumeli. Politični urad, ki ga je bil ustanovil Ben Bela, se je premestil v Alžir in je prevzel od začasne alžirske vlade vse funkcije. Vladi je ostala le formalna naloga zastopati Alžirijo v inozemstvu. Sporazumeli so se, da bodo volitve okoli 27. avgusta. Po volitvah se bo sestal narodni svet alžirske revolucije in ta bo imenoval nov politični urad, ki bo hkrati tudi jedro nove redne alžirske vlade. Pozneje so volitve odložili na 2. september. Podpredsednik alžirske vlade Ben Bela je izjavil, da večina članov političnega urada ne bo v novi alžirski vladi in tudi ne v vladnih organih. Dodal je, da bo narodnoosvobodilna fronta, potem ko bo postala vsedržavna stranka, glavna sila v deželi. Dalje je Ben Bela izjavil, da bo v kratkem ustanovljen odbor za pripravo vsedržavnega kongresa narodnoosvobodilne fronte, ki naj bi bil konec leta.

Alžirska osvobodilna vojska bo vedno pod nadzorstvom države in stranke. Ben Bela je dejal, da je naloga vojske, zagotoviti ozemeljsko celovitost, varovati meje ter skrbeti za obnovo in zgraditev države.

S sporazumom je odstranjena nevarnost hujših dogodkov in morda tudi državljanske vojne. Ta nevarnost je bila precejšnja spricho vojnopolitičnih fevdov in spricho dejstva, da je vojska bila preveč politizirana in vrhu vsega je še grozila tuja intervencija, zlasti vojaška intervencija Francije. Sporazum med alžirskimi voditelji pomeni pravzaprav le začasno premirje. Ni pa izključeno, da se bo to premirje spremenilo v tesnejše sodelovanje zaradi velikega števila nujnih neresenih vprašanj, ki jih je zapustil kolonializem kot dediščina. Potrebno je ozdraviti in normalizirati gospodarsko življenje, ustvariti je treba državni aparat,

poskrbeti za zaposlitev poldruga milijona nezaposlenih, nad dva milijona bivših internirancev je brez strehe. Ena glavnih nalog pa je sedaj reorganizacija vojske in njena pravilna politična usmeritev.

Zaradi velikih finančnih težav je začasni izvršni svet v Alžiru zaprosil Francijo za kredit 30 milijard starih franc. frankov, da bi krili dodatne proračunske izdatke za letos. Toda de Gaulle je ta kredit odklonil, češ da Francija želi razpravljati o vsem tem »z izvoljenim predsednikom alžirske vlade, s katerim se Francija lahko razgovarja«. V tem sklepu vidijo številni politični krogi v Parizu nekažno nezaupnico začasni izvršni oblasti, o kateri je francoska vlada stalno trdila, da je edini zakoniti nosilec oblasti na podlagi evianskih sporazumov. Opazovalci so mnenja, da gre za taktično potezo Pariza in nekaj pritisk na alžirske politične voditelje. Predsednik francoske vlade Pompidou je namreč 1. avgusta med drugim izjavil: »Naša dolžnost je, da izvajamo pritisk, tako da bi čimprej sestavili zakonito vlado v Alžiriji.«

ZENEVA

V Ženevi se nadaljuje delo razorožitvene konference, pri čemer pa ni do sedaj opaziti vidnejšega napredovanja. Sovjetska vlada je medtem obnovila poizkuse z jedrskim orožjem, kakor je bila že nedavno napovedala. Proti tem poizkusom so odločno protestirali predvsem vsi tisti, ki nasprotujejo vsem jedrskim poizkusom, pa naj jih delajo na Vzhodu ali pa na Zahodu. Posebno dejavnost v Ženevi so pokazale delegacije osmih izvenblokovskih držav, ki stalno pritiskajo na atomske sile, naj se nemudoma sporazumejo o ukinitvi jedrskih poizkusov. Pri tem poudarjajo, da je nujno ukiniti te poizkuse ne glede na to, ali bo podpisan zadeven sporazum ali pa ne. Mehška delegacija vztrajno zahteva, naj se določi točen datum za ustavitev jedrskih eksplozij. Brazilski delegat je ostro kritiziral tri atomske države — ZDA, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo — ker se do sedaj še niso sporazumele. Poudaril je, da Brazilija ponovno izraža svoje nesoglasje s takšno politiko atomskih držav, ker je ta politika v nasprotju s koristmi miru in varnosti in v očitnem nasprotju z zadevnimi priporočili skupščine OZN. Indijski delegat pa je poudaril, da kompromisni načrt o prepovedi atomskih poizkusov, ki so ga predložile izvenblokovske države 16. aprila, še vedno vsebuje osnovne elemente za sporazum. Vzhod in Zahod ponavljata, da sprejemata ta načrt kot osnovo za pogajanja, vendar pa pri tem ta načrt vsak po svoje tolmači in ga obrača v korist svoje teze.

Ameriška delegacija je te dni predložila novo verzijo svojega načrta glede inšpekcij in nadzorstva, kar se tiče izvajanja sporazuma o ukinitvi jedrskih poizkusov. Ameriška vlada pravi, da so njeni dolgotrajni podzemeljski jedrski poizkusi pokazali, da se dajo registrirati jedrske eksplozije tudi na veliko razdaljo in da zaradi tega odpade potreba postavitve mednarodnih nadzorstvenih postaj na ozemlju atomskih držav in navidežno sprejema tezo Sovjetske zveze, da za ugotavljanje eksplozij zadostujejo domače postaje. Toda iz vsega, kar sledi, je razvidno, da tako imenovani novi ameriški

načrt vsebuje pravzaprav vse bistvene točke dosedanjih načrtov ZDA. Ameriška vlada namreč zahteva, naj se uvede mednarodno nadzorstvo nad domačimi nadzorstvenimi postajami. Jasno je, da je sovjetska vlada te predloge zavrnila, ker je doslej zavračala zahtevo po kakršnem koli nadzorstvu nad sovjetskimi ozemljem, češ da gre za poizkus vohunstva. Kakor vidimo, je vsa zadeva v začaranem krogu in nehoti prihajajo v spomin besede, ki jih je v Ženevi izrekel nigerijski delegat: »Stališče jedrskih držav dopušča domnevo, da je bil med njimi sklenjen preračunan zakon.«

JAMAJKA POSTALA NEODVISNA

Pretekli ponedeljek je postala Jamajka neodvisna država. Pripadala bo britanskemu Commonwealthu. Opolnoči so razobešili na vladni palači v Kingstonu črno-zlato-zeleno zastavo nove države. Navzoča je bila ogromna množica in tudi angleška princesa Margaret. Sledila je velika parada, v kateri je sodeloval jamajski vojaški kontingent, ki so ga ustanovili nedavno, da zamenja britanske vojaške sile za vzdrževanje reda na otoku. Jamajka je postala neodvisna po 307 letih britanske dominacije. Zahtevala je že sprejem v OZN.

Na volitvah, ki so potem sledile, so izvolili za začasnega premiera nove neodvisne države laburističnega voditelja Alexandra Gustamanta, za prvega generalnega guvernerja in prvega šefa države, ki ostane v okvirih Britanske skupnosti narodov pa so določili dosedanjega guvernerja Kennetha Blackgurna.

Jamajka je po pol stoletja prva dežela na ameriški celini, ki je formalno dosegla svojo neodvisnost. Zadnja je bila Panama leta 1903.

Proslave tega zgodovinskega trenutka so trajale teden dni. V okviru proslav imajo razen ljudskih karnevalov v načrtih tudi simbolične politične manifestacije. Tako je kmalu za proglasitvijo zasedal parlament. Na zasedanju je predstavnik dosedanjega suverena, britanske kraljice, pozdravil novo neodvisno državo, za njim pa so jo pozdravili tudi predstavniki sosednjih držav. Nadalje so predstavniki šefov tujih držav slovesno izročili prva akreditivna pisma. Opravili so tudi slovesno inavguracijo guvernerja in premiera.

Nova neodvisna država se je po teh proslavah prvič samostojno lotila urejanja svojih problemov, ki niso ne majhni ne maloštevilni. Poznavavci razmer na Jamajki sodijo, da gre predvsem za problem gospodarskega saniranja dežele, ki je bila pravkar še kolonialna posest in ki ima v načrtu zdaj razen kmetijskega tudi industrijski razvoj in popolno zaposlitev. Tuje investicije znašajo že zdaj 125 milijonov funtov. Po načrtih vlade bodo za razvoj potrebna še nova precejšnja posojila. Kajti Jamajka ima okoli 100.000 brezposelnih, to število pa se bo letos povečalo še za kakih 20.000 ljudi, ki bodo nanovo iskali zaposlitev.

To je problem, ki ga Jamajka rešuje predvsem v okviru svojega prvega proračuna v znesku okrog 43 milijonov funtov. Vsa sredstva še niso zagotovljena. Dežela je zelo bogata boksita. Jamajka je že zdaj ena največjih izvoznic aluminija na svetu.

VZHOD-ZAHOD

Prejšnji teden sta imela ameriški državni tajnik Dean Rusk in sovjetski poslanik v Washingtonu Dobrinin nov razgovor. To pot nista govorila samo o Berlinu, temveč

SLOVENC

doma in po svetu

Dr. Jakob Kolarič 60-letnik

Konec julija je na slovenskem Koroškem dočkal 60-letnico svojega življenja prvi slovenski župnik v Kanadi, č. g. dr. Jakob Kolarič.

Te 60-letnice so se spomnili tudi kanadski Slovenci v dnevniku „Ameriška domovina“. Saj je več kot 10 let njegovega življenja povezanega s Slovenci in z njihovo dejavnostjo v Kanadi, zlasti v Torontu. Lahko rečemo, da je pustil za torontske Slovence velik kos svojega bitja.

Dve leti in pol je minilo, odkar se je dr. Jakob Kolarič poslovil od Kanade. Danes že lahko vsakdo vidi in spozna, kako važno delo je opravljal med ameriški Slovenci in zanje s tem, da je začel zbirati maloštevilne, s katerimi je pozneje ustanovil prvo slovensko župnijo v Kanadi, zgradil cerkev Marije Pomagaj ter položil temelje drugi župniji. Brez njegovega začetka bi danes ne bilo velike in dobro organizirane slovenske naselbine v Torontu. Tako je mogel rešiti toliko ljudi, ki bi drugače utonili v morju tujine. Njegov vpliv pa je segal čez meje Toronta. S tiskano besedo je od meseca do meseca premislonaril vso širno Kanado. Pred 13 leti je izpod njegovega peresa in uredništva začela izhajati „Božja beseda“, ki je danes še nabožna revija.

„Ni namen tega članka podrobno opisovanje dr. Kolaričevega dela med Slovenci v Torontu“, piše omenjeni ameriški list. „Prav pa je, da mu ob njegovi 60-letnici damo javno priznanje za vsa velika pozitivna dela, ki jih je začel in izpeljal in tudi ubranil pred viharji. Najvišji poglavar Cerkve mu je dal odlikovanje v priznanje.“

Nadškof Ujčič — biseromašnik

Na belo nedeljo je beograjski nadškof dr. Ujčič proslavljal svoj biseromašniški in srebrnokošofski jubilej. Na to redko slovesnost je prihitelo več škofov in nadškofov; med njimi tudi nadškof Vovk. Jubilant je kljub visoki starosti krepko pristopil k oltarju, da opravi pontifikalno mašo. Dr. Josip Ujčič se je rodil leta 1880 pri Pazinu v Istri. Študiral je v Trstu, kjer je bil tudi škofov kaplan; nato pa je šel na Dunaj, kjer je v znanem zavodu Avguštinu doktoriral. Tja se je kmalu tudi vrnil in postal ravnatelj zavoda. Na povabilo škofa Jegliča pa je prišel v Ljubljano, kjer je postal profesor moralke. Leta 1936 je postal beograjski nadškof in še danes vodi to težavno škofijo v diaspori z veliko modrostjo.

tudi o razorožitvi in še posebej o pogajanjih za prekinitev jedrskih poizkusov. V washingtonskih diplomatskih krogih, poudarjajo, da se tako Amerika kot sovjetska vlada zavzemata za uvedbo pogostejših neposrednih stikov ne glede na to, da pri reševanju konkretnih vprašanj ni vidnega napredovanja. Predstavniki obeh držav pravijo, da je koristnost takih sestankov in razgovorov predvsem v odvračanju kronične krize in nevarne zaostitve ameriško-sovjetskih odnosov. Dolgoletni ameriški poslanik v Moskvi Thompson, ki se je vrnil v Washington, izjavlja, da je optimist glede mirne ureditve berlinskega vprašanja in vseh drugih vprašanj. Izrekel je prepričanje, da bo moč urediti vsa vprašanja s Sovjetsko zvezo. Potrebna pa je zdrava presoja na obeh straneh.

Sovjetska vlada vedno vztrajneje poudarja, da je prišel čas, ko je treba podpisati mirovno pogodbo z Nemčijo in da bo podpisala ločeno pogodbo z Vzhodno Nemčijo, če ne pride do sporazuma z Zahodom. Pristojni ameriški predstavniki so mnenja, da se bo moč izogniti krizi, tudi če bo SZ podpisala mirovno pogodbo, in da se je treba temu deloma zahvaliti tudi odkritim razgovorom z Moskvo. Govori se, da se namerava Hruščev udeležiti jesenskega zasedanja skupščine OZN v New Yorku, da bi tam sporočil podpis mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo. Že več dni je v Moskvi vzhodnonemška delegacija, ki jo vodi Ulbricht. Zatrjuje se, da se razgovarjajo o mirovni pogodbi. Medtem pa je zahodnonemška vlada zagrozila, da bo prekinila diplomatske odnose z vsemi tistimi izvenblokovskimi ali nevtralnimi državami, ki bi se pridružile morebitnemu podpisu ločene mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo.

Razen tega so za 13. t. m., obletnico postavitve berlinskega zidu, organizirali celo vrsto izzivalnih demonstracij. V Berlin je prišel celo zahodnonemški predsednik Lübke, ki je 13. t. m. govoril Berlinčanom. Kakor vidimo, se Bonn na vse načine trudi, da onemogoči izboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom in da znova poveča napetost.

... in pri nas v Avstriji

V Celovcu se je 9. avgusta začel enajsti avstrijski lesni sejem, ki predstavlja važno postojanko v avstrijskem gospodarstvu. Koroški sejem je zanimiv tudi iz turističnih ozirov, ker ga vsako leto obišče zelo veliko število ljudi iz vse Avstrije, kakor tudi mnogo turistov, ki ta čas prebivajo v znanih letovističnih v okolici Celovca. To je organizator letošnje kolektivne razstave tudi popolno izkoristil in so zelo uspelo prikazane razne turistične zanimivosti in možnosti letovanja v naši državi.

Pogodba med eksekutivno in oblastjo v Linzu ni zadostila. Pogajanja so nadaljevali v Celovcu, kjer so bili zbrani skoraj vsi ministri. Končno so le srečno potekla. Neugodni valovi tega drznega koraka pa še niso potihnili. Po Nemčiji so se zgražali nad nedostopnostjo avstrijskih carinikov in ponekod je prišlo celo do spopadov. Južni nemški listi so pisali, da je ta akcija bajne zavrlave normalni promet in svetovala potnikom, naj se izognejo avstrijskih mej na poti v Italijo.

Na obeh straneh vlada mnenje, da je rešitev, ki so jo dosegli v tej situaciji, najboljša. Za letošnje leto je dodeljeno eksekutivi nadaljnjih 14 milijonov šilingov, ki se bodo razdelili jeseni v podrobnih pogovorih, ko se bodo menili tudi že za leto 1963. Od 1. januarja naprej se bodo pavšalne pristojbine povečale na mesec za 120 šil.

Kmetje gledajo mešanih občutkov na to dogajanje. Minister za kmetijstvo dipl. inž. Hartmann sprašuje, kako bi bilo, če bi kmetje pravtako brezobzirno stavkali. Pravi, da so kmetje bili doslej zapostavljeni, in razmere se skoro niso izboljšale, kljub temu pa se kmetje zadržijo disciplinirano in tako gradijo na notranjem in zunanjem prestižu naše države.

Paritetna komisija se bori za znižanje različnih cen, ko se na vseh ostalih področjih cene dvigajo. Tako je pododbor sporočil, da so sklenili znižati cene za pohištvo, za gumijaste izdelke, plastične izdelke, poljedelske stroje, parfumske in drogerijske izdelke.

Kulturni delež Slovencev v Avstriji

Manjšina pomeni samo manjši del z ozirom na celotno število prebivalstva, ne pa manjvrednosti, manjše sposobnosti ali kaj podobnega »manjšega«. Kakor je majhen otrok popoln človek, tako je narodna manjšina popoln del človeštva. Otroci prinese svoje pravice na svet, nihče mu jih ni dal, nihče mu jih ne more vzeti. Tisoč ali deset tisoč takih otrok skupaj ima še vedno enake pravice, ki jim gredo po naravi, predvsem da smejo v svojem jeziku odrasti, gojiti v njem kulturo, ki jim je dana po njihovem duhu, in se svojega jezika posluževati v petek in svetek, pred državo in Cerkvijo, doma in na veliki cesti. Vsako drugačno pojmovanje je greh zoper naravo, greh zoper Stvarnika, ki svoje postavbe bridko dosledno brani.

Naš delež

Mi Slovenci nismo nekak sirotinjski otrok, ki ima v Avstriji po milosti stanovanje in hrano, ker se pač usmiljeni večini smili; temveč smo tu kot del domačega prebivalstva, ki ima v kulturni, gospodarski in socialni stopnji delež, morda veliko večji delež, kot bi ga z ozirom na svoje število bil dolžan dati. Naš delež na srednjeevropski krščanski kulturi Avstrije je naša dota, po kateri smo na to državo z vso pravico »intabulirani«.

Samo nekaj podatkov iz bližnje in daljne zgodovine!

Vzgojitelj cesarja Maksimilijana (1493–1519) je bil mož našega rodu, **Berlogar** iz Celja. Takrat je bil voditelj pevskega zborja pri cerkvi sv. Štefana na Dunaju naš rojak, poznejši dunajski škof in silno zaslužen mož za napredek glasbene kulture v državi, **Jurij Slatkonja**. Ne omenjamo pa pri tem cele vrste drugih naših znanstvenikov in državljanov, ki so sodelovali v slavni Maksimilijanovi dobi.

Njegov naslednik Ferdinand I. (1519–1564) je moža našega jezika, **Benedikta Kupečiča** iz Gornjega grada, l. 1530. poslal v diplomatski misiji k turškemu sultanu Sulejmanu II. Popis tega potovanja, neprecenljive znanstvene vrednosti, je izšel v poznatist 1. 1910 v Innsbrucku.

Za časa Leopolda I. je deloval na dvoru zgodovinar iz našega rodu **Fr. Dominik Kalin** (1630–1680).

Osební zdravnik cesarja Karla VI (1711–1740) je bil **Faber — Kovač** iz Ponikev, morda učenec drugega našega slavnega romarja na tem polju, **Marka Grbca**, ki je napisal 72 učenih zdravniških del in bil l. 1688 sprejet v najvišjo družbo učenjakov srednje Evrope »Academia Naturae Curiosorum«.

V dobi cesarice Marije Terezije (1740–1780) je deloval matematik in fizik svetovnega slovesa, baron pl. **Jurij Vega**, ki je

močno izpopolnil avstrijsko topničarstvo, sestavil logaritmične tablice, ki so bile celo stoletje najboljše. Čeprav je bil sin kmečkih staršev (iz Moravč), mu je cesarica podelila naslov barona in viteza, mednarodni znanstveni krogi pa so po njem imenovali neko pokrajino na Luni »Vega« in se še danes tako imenuje.

Na dunajski univerzi

Ali smo mi, manjšina, že povedali večini, koliko naših obrazov in imen je v bronu ohranjenih po hodnikih dunajske univerze?

Jurij Bohinjec je bil l. 1633 imenovan za vrhovnega državnega pravika Avstrije, leta 1676 je pa postal dekan juridične fakultete na Dunaju. In geograf-etnolog **Janez Žiga Popovič** in jezikoslovec **Jernej Kopitar** in njegov sodobnik **Franc Miklošič**, vsi ti, poleg toliko drugih, so v spomenikih ovekovani na dunajski univerzi.

Ne pozabimo **Antona Janša** iz Breznice, ki nikoli ni videl univerze od znotraj, je bil pa za časa Marije Terezije **dvorni čebelar**, ki je postavil čebelarstvo na popolnoma novo podlago. Njegovih pravil in skušenj se moderno čebelarstvo še danes drži.

Avstrijski »Obči državljanski zakonik«, izdan prvič l. 1811, je še danes v veljavi v vseh deželah nekdanje avstroogrske monarhije. Pri tem delu stoletne vrednosti so odločilno sodelovali tudi možje našega rodu, predvsem profesor na dunajski univerzi **Tomaž Dolinar**, čigar veliki učbenik »Handbuch des in Oesterreich geltenden Eherechtes« iz l. 1813 je doživel štiri izdaje.

Ali ve večina, da je bil **zadnji pravosodni minister** Avstro-Ogrske pred svetovno vojno Slovenec, univ. prof. **Žolger** in da še danes stoji na Dunaju — Bog naj ji da še

dolgo stati — ponosna palača »Zaherlhaus«, mladostno delo arhitekta našega rodu, ki se je pozneje povzpelo do svetovnega formata, **Jožeta Plečnika**?

Ali vedo profesorji in dijaki Avstrije, ko vzamejo v roke »Kozenn's geographischer Atlas«, da je ta delo slovenskega kaplana **Blaža Kocena**? Smo pač manjšina, zato mora pri nas kaplan toliko opraviti kot drugod opat s kapljem.

Tudi v družinskih težavah habsburškega dvora smo radi priskočili na pomoč. Slovenec **Alojzij Dobravec**, diplomat, osební prijatelj francoskega cesarja Napoleona III. je pregovoril avstrijskega princa Ferdinanda Maksimilijana, ki je bil s svojimi republikanskimi nazori pravi »enfant terrible« dvora, da je šel za cesarja v Mehiko.

Ljudje našega rodu in jezika so slavo in ugled nekdanje države ponesli daleč preko njenih meja. Slovenski misijonar **dr. Ignacij Knoblehar** je prvi bel človek, ki je prodiral najbliže k izviru Nila globoko v današnji Sudan. Njegovih meteoroloških poročil francoski znanstveni Akademiji se je zelo posluževal ing. Lesseps ob gradnji sueškega prekopa. Njegovi spisi o dotlej neznanih rodovih današnjega Sudana in Abesinije so pa še danes neprecenljiva vrednost nekdanje Dvorne knjižnice na Dunaju in kongregacije »De Propaganda Fide« v Rimu.

Naš rojak, škof **Friderik Baraga** je bil prvi misijonar v nepreglednih puščavah severne Kanade. Škofovski križec mu je podaril sam cesar **Franc Jožef I.**

In tako dalje in tako dalje — vrsta odličnih predstavnikov našega rodu in jezika na vseh poljih in v vseh dobah je nepregledna.

Vsi ti so bili Avstrijci kot državljani in Slovenci po rodu in po jeziku, možje slovenske zemlje in slovenske krvi. So ponos manjšine in so njena dota pri državi, v kateri manjšina živi. Zavedajmo se tega in s ponosom to razlagajmo drugim! — L. I.

TRI TEDNE SKRIT

(Svoje doživljaje pripoveduje Alojzij Vauti, selski župnik)

O joj, kako je bilo v župnišču! Vse popolnoma izropano! Vse obušalo, perilo, vsa obleka, vsa živila. Edino sobna oprava je ostala, ker je po slabem starem potu ni bilo lahko odpeljati, a iz omara so demontirali ključavnice. Šivalni stroj in stensko uro je od roparjev kupila Justova nakarica v Borovljah. Tako smo ju pozneje še mogli dobiti nazaj. Mnoge knjige razmetane, strgane, poččkane. V sobah na debelo zdrobljene slame, kosti, papirjev, perja, celo strelnih nabojev. Na vrtu velik kup slame, odpadkov, papirjev, knjig in razne drobnarije. Dobro tri tedne so folksverovci prebivali v hiši in to so mi vse pustili za spomin na svojo kulturo in junštvo.

Tudi v cerkvi so ti brezbožniki opravili

svoj nečeden posel. Vzeli so dva lepa mašna plašča gotske oblike, višnjevega in belega. Višnjevega si je mogla kaka folksveroveva žena prikojiti za obleko. Belega pa je nepoznan poštenjak položil v borovelsko cerkev na oltar in pridejal listek z napisom: last selske cerkve. Tako smo ga dobili nazaj. Bel vesperale t. j. plašč, ki ga duhovnik rabi pri popoldanski božji službi in drugih opraviilih izven maše, si je ognil neki folksverovec in tako oblečen jahal v Borovlje. Nekaj mašnih oblčil je bilo raztrganih. Dve Selanki sta pozneje v vlakcu videli, kako je neka Borovljanka rabila za žepni robec purifikatorij t. j. rutico za brisanje keliha iz selske cerkve. Najhujše bogoskrustno pa so izvršili folksverovci s tem, da so vlomili v tabernakelj,

iz ciborija stresli svete hostije po oltarju in tleh in na oltarju nanje postavili mrtaško lobanjo. Eden je odbil keliha srebrno kupo in jo odnesel. Oropali so cerkev vsega denarja iz zaklenjenega predala in nabiralnikov in iz cerkvene blagajne. Iz prvega nadstropja župnišča so vrgli velik Marijin kip z bogokletnimi izrazi skozi okno. Tudi po več drugih cerkvah na Spodnjem Koroškem so folksverovci uganjali podobna bogokletstva. Zato je škof Adam odredil, naj se na kvatarno nedeljo 21. septembra po vsej škofiji opravijo zadostilne pobožnosti.

Ker se folksverovcem ni posrečilo zajeti jugoslovanske straže, so se znesli nad Selani. Andrej Ogris mi je o tem povedal sledeče: Zbrali so nas moške, največ starejše, — ker fantje so pravočasno ušli — in so nam rekli, da moramo v Borovlje, kjer nas bodo zaslišali, potem se lahko vrnemo domov. Pa v Borovljah so nas zmerjali, Pavlovcu Gregorju je eden dal strahovito klofuto, da se je opotekel. Gnali so nas na Žihpolje, kjer so nas nemčurji hudo sramotili. V Celovcu so nas zaprli v kassarno ob stolni cerkvi. Zaslišani ni bil nihče, lačni pa smo bili dovolj. Osvobodili smo se sami, ko so stražniki pobegnili pred prodirajočimi Jugoslavi. Po štirih tednih zapora sem preko Radiš prišel domov.

Da sem le spet prost in varen! Ta zavest mi je pomagala prenašati pomanjkanje in razne težave. Nekaj živeža so v naglici pobega pustili folksverovci v shrambi, potem pa so dobri ljudje poskrbeli, da sva z gospodinjo mogla začeti z lastnim gospodinjstvom. Začetek je bil vsekakor težek. Žlico sva imela samo eno, dokler nama ni Travnica darovala še drugo. V prodajalnah se kaj takega po prvi svetovni vojni ni dobilo. Kar sem imel na sebi je bila moja edina obleka in perilo. Pa je Lenka Krištanca prinesla domačega prta in gospodinja mi je izgotovila prteno obleko in jo rjavo pobarvala. Tako sem bil oblečen kot nekaj šolarček, ko smo nosili prteno obleko in prteno šolsko torbo, ki je mahala po hrbtu in niže od hrbta. V prteni obleki sem na dan sv. Ane celo romal na Macno, kamor me je Lenka Krištanca zaobljubila. Kmalu pa je Jugoslavija prevzela vso upravo spodnje Koroške in po vojne razmere so se stalno zboljševale.

V proslavo 10. oktobra nemški nacionalni krogi zelo radi vpletajo tudi t. i. koroške obrambne boje. Če se pa pravilno sodi, mora vsak priznati, da je bila končna zmaga v teh bojih na jugoslovanski strani. Kakor vidite iz opisanih dogodkov, so bili folksverovci bolj na roparskem pohodu, kakor viteški sovražniki. Zato menim, naj ti boji raje zatonejo v pozabo in si nekdanji nasprotniki oziroma njihovi nasledniki sežejo v roke v spravo kot brat bratu, da vlada poslej v deželi strpnost, medsebojno spoštovanje in tako mirno sožitje. (Konec)

HIROHITO, cesar in simbol nove Japonske

Na Japonskem radi demonstrirajo po ulicah, če ni česa moč doseči drugače. Niti ni treba, da gre za tako važno politično zadevo, kot je na primer obisk ameriškega predsednika. Tako je na primer nekoč 15 tisoč Japoncev iz samih najboljših družin defiliralo po tokijskih cestah, da bi izsilili neko poroko.

Od tega je že 37 let. Šlo je zato, ali se sme poročiti princ Hirohito, najstarejši sin bolnega cesarja Yošihita, s princeso Kuni Nagako ali ne. Nekateri dvorni ližuni so nasprotovali, ker mlada dama ni izhajala iz tistih »petih družin«, katerih hčerke so se lahko poročile z japonskim prestolonaslednikom. Demonstranti so zmagali in takratna princesa sedi od 24. decembra 1926 ob strani svojega moža, cesarja Hirohita, na japonskem prestolu kizanem, najstarejšem cesarskih prestolov sveta, na katerem je sedelo pred njim že 123 drugih članov njegove dinastije.

Ze to je občudovanja vredno dejstvo. Ne verujejo sicer vsi Japonci, da je tenno v neposredni vrsti potomec boginje sonca Amaterasu-Omikami, katere pravnuk Jimmu je baje leta 660 pred Kristusom kot prvi Hirohitov prednik zasedel japonski prestol. Ni pa mogoče ugovarjati dejstvu, da je japonska cesarska vladavina trajala 2600 let brez prekinitve.

Še večjega občudovanja pa je vredno to,

da sedi na prestolu cesar Hirohito sam, čeprav je japonsko politično življenje za časa njegovega vladanja zadela najpogubnejša katastrofa, kar jih ljudje pomnijo. Popoln poraz in brezpogojna kapitulacija Japonske po vojni, ki jo je sama sprožila proti Ameriki, sta bila dogodki, ki so ju mnogi Japonci smatrali za konec Japonske in konec sveta. Pred cesarsko palačo so nešteti častniki napravili samomor, poraz je zrušil skoraj vse, v kar je do takrat japonski narod veroval; zlasti božji izvor cesarske hiše in njegovo nepremagljivost.

Zasluga za ohranitev in ponoven dvig cesarskega prestola gre dvema možema: generalu Mac Arthurju, zmagovalcu nad Japonsko, in Hirohitsu samemu. Danes smo že skoraj pozabili, da bi moral priti cesar Hirohito kot vrhovni vojaški poveljnik Japonske (in torej neposredno odgovoren za Pearl Harbor in za razne vojne zločine) pred mednarodno vojaško sodišče; to so zlasti zahtevali Sovjeti in pozneje Rdeča Kitajska. Niso pa le boljševiki poznali stabilizacijskega vpliva japonske monarhije in posebnih Hirohitovih sposobnosti — zaradi česar so se ga hoteli hitro znebiti — ampak tudi Američani, ki so se zanj borili pred vsemi mednarodnimi forumi in tudi zmagali.

Morda je največja zasluga trmastega generala in takratnega vojaškega guvernerja Mac Arthurja ta, da je uspel doma in v tujini z nemalo tveganim poskusom, pri katerem je cesarju slekel njegovo božjo obleko, pustil pa mu je posvetno oblačilo.

Ta metamorfoza se prav gotovo ne bi

posrečila s kakim bebcem na cesarskem prestolu ali s kakim nečloveškim potentatom, ki bi se sam imel za boga ali polboga, ali s kakim s sabljo rožljajočim vojnim zločincem, kot je tenna slikala sovjetska obtožnica. S cesarjem — ali bolje rečeno: s človekom Hirohitom — se je posrečila, in sicer tako popolno, da visi danes vladarjeva slika v milijonih japonskih šol in domov. Danes japonske množice ljubijo in spoštujejo svojega »novega« cesarja v preprosti civilni obleki, ki je postal pravi simbol tega 93-milijonskega naroda.

To seveda še malo ni bilo doseženo s preprostim stavkom v novi ustavi: »Cesar ni več vrhovni poglavar, ampak simbol države.« Nasprotno, v tistih prvih letih, ko so Japonci padli iz ene skrajnosti v drugo, je bilo na Japonskem naravnost moda, da so se norčevali iz vladarja z dežnikom. Teno je pa mislil drugače.

Za samozavestno dostojanstvo, s katerim je znal Hirohito spet uveljaviti svoj ugled je značilen neznaten dogodek. Kmalu po vojni je Hirohitu obiskal tovarno bakra in tako prelomil z vsem izročilom nepristopnosti. Nihče ni vedel, kako naj se vede do srednje velikega civilista z debelimi očniki, z brki, ovratnikom in kravato, ki se je pojavil kot katerikoli drug evropeiziran Japonec. Še pred nekaj dnevi si ne bi nihče upal v cesarjevi navzočnosti odtrgati oči od tal. Neki delavec je mislil, da je zadel pravo, ko je pristopil k vladarju in mu po načinu ameriških vojakov ponudil iztegnjeno roko. Cesar Hirohito je dve, tri sekunde gledal iztegnjeno, očitno dobro

mislečo roko, nato pa ljubeznivo dejal: »Napravimo po japonsko!« in se je lepo po japonsko poklonil pred delavcem. Delavec se je priklonil pred svojim cesarjem — nekoliko v zadregi, vendar tisto sekundo kot zastopnik celega svojega naroda.

To je bila spretna poteza 44-letnega vladarja. Vest o njej se je hitro razširila in je mnogo pripomogla k novemu razumevanju monarhije. Tudi druge pobude za normalizacijo so prišle bolj od njega samega kot od njegovih svetovalcev. Značilno je, da je moral on sam, »sin nebes«, izsiliti od ministrov sprejetje takomenovane »Mac Arthurjeve ustave«, ki ga je v njihovih očeh degradirala — v njegovih očeh pa le počlovečila.

Ta mimni, omikani in bistri mož je bil bolj jetnik vladajoče klike, ki je poskušala z mitom njegovega božanstva pridobiti ljudstvo za svoje zavojevalne načrte. Ko se je Hirohito osvobodil spon in s svojo avtoriteto 14. avgusta po tokijskem radiu razglasil svoj sklep, da kapitulira, se je moral skriti pred svojimi lastnimi vojaki. Ti so vdrli v njegovo palačo kot v protest proti maliku, za katerega so jih učili boriti se in ki se je sedaj sam nehal boriti, brž ko je postal človek.

Če odmislimo vsa ta, za nas tako presemetljiva, čustvena in tradicionalna ozadja, se je v življenju cesarja, ki je pred kratkim praznoval 60-letnico, stvarno le malo spremenilo. Nedvomno sedanje življenje je bolj ustreza njegovemu pravemu značaju in njegovim ambicijam.

LOGA VES ob VRBSKEM JEZERU

Kakor smo že poročali, se kaže letos razen ovsar in deloma pšenice ter ječmena slaba letina. Tudi pri sadju, razen par sort in nekaj hrušk ni boljše. Lansko leto je bilo skoraj preveč jabolk ter češpelj, tako da se ni moglo vse sadje obrati in spraviti v denar.

Sedaj v glavni sezoni tujkega prometa so vse postelje zasedene, ter imajo posebno hoteli in vile ob obali jezera prav lep zaslužek. Tujci prihajajo iz raznih delov sveta, ter so iz raznih poklicev. Med njimi je več prav imenitnih oseb. Tako je prišel

Pri nas na Koroškem

na obisk k svojemu bratu-zdravniku, kateri prihaja iz Nemčije že par let na letovišče h kmetu Vazniku, škof za misijonske kraje, katerega sedež je v Novi Guineji. Ostane 14 dni tukaj in ima vsak dan sv. mašo v naši farni cerkvi.

Dne 4. t. m. smo položili k zadnjemu počitku kmeta Tomeja Dersola, p. d. Pukliča na Zopražah. Bil je svoj čas pri železnici uslužben, potem ko je šel v pokoj, je pa pridno delal na svojem posestvu,

dokler ga ni privedla težka bolezen na posteljo, katero je voljno prenašal. Zaprta žena in že odrasle otroke, ter dva brata in sestro. Brat Hanzej je zdravnik na Dunaju in ima še vedno stike s svojimi sorodniki in znanci ter rad prihaja v svoj rojstni kraj. Izrekamo vsem sorodnikom iskreno sožalje!

SELE

V soboto, dne 28. julija, je popoldne in zvečer prihrula nad nas huda nevihta s točo, ki je naredila po polju in na vrtovih veliko škodo. Najbolj prizadet je bil Kot. Tudi v nedeljo 4. avgusta je grozila podobna huda ura, pa je padlo le malo toče med dežjem.

V takih nalivih se posebno pokaže potreba, da se hudourniki uredijo. Pa ta dela zelo počasi napredujejo. Do sedaj je

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Ponavljalni izpiti so 10. septembra 1962. Začetek ob osmi uri.

Dne 11. septembra 1962 so sprejemni izpiti za vse razrede. Učence lahko prijavit za sprejemni izpit vsak četrtek od 8. do 10. ure ali pa pismeno na naslov »Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Ravnateljstvo

uravnan tok po Skutovem logu, dela nadaljujejo po Mažejevem zemljišču. Govori se, da bodo potem z delom prenehali in z njim nadaljevali šele prihodnje leto. Takrat bodo krediti spet na razpolago. Hudo mušneži pa dražijo delavce, češ da morajo z delom nehati zato, ker si je njihova debela kuharica v pijanosti zlomila roko.

PROSVETNO DRUŠTVO »ROŽA« V ŠT. JAKOBU V ROŽU

uprizori

ob 50-letnici igranja »Miklove Zale«,

v nedeljo, dne 19. avgusta ob 8. uri zvečer, na župnijskem dvorišču v št. Jakobu domačo zgodovinsko igro v štirih dejanjih

Miklova Zala

Po dr. Sketovi povesti jo je dramatiziral Jaka Špicar.

Vstopnina 10.— šilingov.

Ob deževnem vremenu se predstava preloži na pozneje določen dan.

Vsi lepo vabljeni na našo tradicionalno igro o Miklovi Zali, ki nam je podoba vernosti, ljubezni in zvestobe do svojega rodu in zemlje!

Obiskovavcem »Miklove Zale«: Igra traja od 8 zvečer do polnoči. Vzemite toplo obleko!

HIROHITO, cesar in simbol nove Japonske

(Nadaljevanje s 3. strani)

On ni imel nikdar resnične oblasti, vedno le simbolično. Izgubil je položaj vrhovnega poveljstva oboroženih sil — pa saj na Japonskem ni več nobenih pomembnih oboroženih sil. Z odpravo šintoizma kot državne vere so njegove verske funkcije omejene na določene verske obrede v palači sami, ki jih vodi kot poglavar družine. Od kar so poddržali cesarsko premoženje, ga ne štejejo več med najbogatejše ljudi na svetu — pri čemer je pa pripomniti, da družina Hirohito nikakor ni odvisna od cesarske apanaže v višini 87 milijonov lir na leto. Cesarjevo ogromno zasebno premoženje, ki je bilo pred vojno večidel naloženo v bankah in industrijah, lahko še dalje dela tudi po razpustu japonskih velikih koncernov in daje prav lepe dividende.

Po drugi strani je Hirohito, ustavni vladar demokratske Japonske, mnogo bolj sam svoj gospod, kot je bil tenno starega sloga. Njegove vladarske dolžnosti ustrezajo približno dolžnostim britanske kraljice. In kakor na njenem dvoru, si tudi na japonskem počasi utira pot demokratizacija in rahljanje zastarelega ceremoniala.

Cesar Hirohito se pri tem spretno drži srednje poti med dobrim izročilom in du-

hom novega časa. Kakor je že kot mlad princ prelomil nenapisani zakon »petih družin«, ko se je poročil s princeso iz nižjega plemstva, tako sta on in ta princesa, sedanja cesarica Nagako, na veliko jezo konservativnih krogov in na veliko veselje naroda privolila v zakon moderno vzgojenega prestolonaslednika Akihito z lepo mlinarjevo hčerko Mičiko Šoda in s tem preprosto meščanko povzdignila verjetno v bodočo cesarico. V včerajšnji Japonski bi tak nezasišan dogodek povzročil pravcato revolucijo; v današnji, ki ne pozna več plemiških naslovov, je večina naroda občutila to poroko kot srečen most med tennom in ljudstvom.

Tako je postal ta mož in cesar, ki je iz zastarelih nebes stopil na zemljo, sam s svojim dostojnim življenjem preprosto steber izravnave in stalnosti. Japonci ne govorijo mnogo o svojem cesarju. Vse, kar želijo vedeti o njem in njegovi družini, zvedo iz časopisov. Naj že obišče kako tovarno ali sirotišnico, naj odigra s prestolonaslednikom Akihito tekmo v igri »Go« ali se zabava v svoji poletni rezidenci ob morju, Hayami, s svojim konjičkom morsko biologijo — vedno je cesar Hirohito dosegljiv, vsem viden in skoraj nenadomestljiv sestavni del japonskega življenja.

Koroški velesejem v mednarodnih odnosih

9. avgusta sta bila v Celovcu slovesno odprta 11. avstrijski lesni sejem in koroški sejem 1962. Otvoritvi so prisostvovali številni odlični gostje iz raznih držav. Tako so nas počastili s svojim obiskom zvezni kancler dr. Alfons Gorbach, prvi predsednik poslanske zbornice dr. Alfred Maleta, zvezni ministri Josef Afritsch, dipl. inž. Hartmann, dr. Josef Klaus in in dipl. inž. dr. Karl Schleinker; poslanik ddr. Friedrich Janz (Nemčija), poslanski svetnik minister Mihejef (Rusija), deželni glavar Ferdinand Wedenig; državna tajnika dr. Otto Kranzelmayr in Eduard Weikhart; škof dr. Jožef Köstner; člani deželne vlade; oba podpredsednika deželne zbornice; župan Ausserwinkler in člani mestnega sveta; številni narodni in zvezni svetniki; predsednik koroških zbornic; generalni direktor avstr. železnic dr. Schantl; številni poslanci koroške deželne zbornice; generalni konzul Boris Trampuž (Jugoslavija); konzuli komercialni svetnik Josef Fräss-Ehrfeld (Čile), Peter Griebichler (Francija), dr. Enrico Manca di Villahermosa (Italija), Sergej Nikišin (Rusija), predsednik Kern (Švedska). Iz tujih držav so bili še navzoči poslaniški svetnik A. C. Maby (Anglija), Jiri Hrabak (Čehoslovaška), Bernd von Arnim (Nemčija) in dva poslanska tajnika ogrskega poslaništva Fürjes in Taraba, in še drugi zastopniki. Iz Slovenije sta prispela dva člana slovenske deželne vlade, kakor tudi vidni voditelji trgovske zbornice Slovenije in Hrvatske.

Na obeh letošnjih sejamskih prireditvah sodeluje 1141 razstavljalcev iz Avstrije in še iz 19 drugih držav.

Na avstrijskem lesnem sejmu sodeluje letos 281 razstavljalcev, ki razstavljajo poleg tradicionalnih predvsem najnovejše lesne proizvode: pohištvo in lesene gospodinjске potrebščine. Poseben poudarek je na lesnih gradbenih elementih, kot na strešnih ogradjah za manjše stanovanjske hiše, vratih, oknih, parketih, parketnih ploščah itd. Nadalje je opaziti veliko izbiro furnirja, vezanih plošč, lesne volne in umetnih plošč, kakor tudi še nekaterih drugih novih lesnih proizvodov, ki so jih pričela proizvajati predvsem avstrijska podjetja. Na tem sejmu sodeluje tudi precejšnje število proizvajalcev strojev in naprav za gozdarstvo, žage in lesno industrijo.

Kot v preteklih letih, tako spremlja tudi letos avstrijski lesni sejem vrsta posebnih razstav, na katerih je opaziti izredno močne težnje po čim višji predelavi osnovne surovine. Z druge strani pa je opaziti prizadevanje za povečanje lesne mase. Naj omenimo predvsem posebno razstavo »Ke-

mija pomaga gozdovom«, na kateri so prikazani tako načini in sredstva za pospešitev rasti kot razna kemična sredstva proti raznim škodljivcem.

Splošnega vzorčnega sejma se je tudi letos udeležilo veliko število razstavljalcev — 360. V izbiri ni bistvenih razlik od sejmov v preteklih letih; prevladujejo proizvodi za potrebe kmetijstva in gradbeništva, nadalje kovinski stroji, živila in kmetijski pridelki, tekstil itd. Urejenih je tudi nekaj razstav koroškega elektrogospodarstva in razstava »Mesto in pristanišče Trst«.

Jugoslavija se je tudi letos kolektivno udeležila koroškega sejma in sicer v pred leti zgrajenem lastnem paviljonu. Razstavlja nad 60 razstavljalcev iz Slovenije, Hrvatske. Letošnja izbira razstavljenih proizvodov pa daleč presega okvire, določene s sejmskimi sporazumi. Letos je poudarek predvsem na industrijskih proizvodih in še na nekaterih drugih izdelkih, ki bi jih lahko jugoslovanska podjetja začela izvažati na avstrijski trg, vendar doslej še niso obsežena v listah sejmskega sporazuma ali pa še v zelo majhnem obsegu.

KULTURNI OBZORNİK

Žalostna smrt igravke Marilyn Monroe

Nenadna in pretresljiva smrt igravke Marilyn Monroe v noči od sobote na nedeljo je napravila velikanske vtis v javnosti v vseh deželah, kjer so ljudje poznali in imeli radi to igravko preko njenih filmov. Najbolj pa je prizadela tiste, ki so jo poznali osebno. Nihče od teh ni mogel niti slutiti tako nenadnega konca. Mnogi so sicer vedeli, da je Marilyn Monroe zadnji čas nekoliko živčna in tudi potrta, ker so nastopile v njeni igravski karieri nekatere neveselčnosti — tako je med drugim znano, da jo je pred kratkim odpustila znana filmska družba Twentieth Century Fox, ker se ni držala pogodbe — kljub temu pa igravka ni imela nikakih finančnih skrbi in tudi ponudb za delo ji ni manjkalo. Razen tega se je zdelo, da jo bo omenjena družba sprejela nazaj. Prav zadnje dni se je zdelo polna načrtov in življenjskega optimizma. Zato nekateri dvomijo, da je res napravila samomor, ampak mislijo, da je nepremišljeno poutila preveč uspavalnega sredstva, mogoče v želji, da bi čim prej in čim trdnje zaspala ali da bi čim dalje spala in si s tem pridobila novih življenjskih energij. Skrivnost njene smrti pa bo najbrž za vedno nepojasnjena.

Pravo ime Marilyn Monroe je bilo Jean Baker. Rodila se je kot nezakonsko dete v Los Angelesu 1. junija 1926. Toda oče je kmalu zapustil njeno mater in tedaj sta se preselili mati in mala Marilyn k neki znani družini. Pozneje je oddala mati deklco v sirotišnico, a z enajstim letom se je spet pre-

selila k materi, ko se je ta preselila k nekemu prijatelju. S šestnajstim letom se je Jean Baker poročila z delavcem v letalski industriji Jamesom Doughertyjem, toda leta 1946 sta se ločila. V javnosti je postala znana s svojimi fotografijami v nekem koledarju in na ovitkih revij. Fotografije so ji slabo plačevali, a so opozorile nanjo odločujoče ljudi pri filmu, ki so iskali nove obraze in talente. Družba Twentieth Century Fox jo je nastavila za 25 dolarjev na teden. Prvi film, v katerem je nastopila, je imel naslov »Scudda Hoo, Scudda Hay«. Toda prvi njen pomembni film je bil »Asfaltna džungla«, v katerem je sicer tudi še imela postransko vlogo, a je v njej zelo ugajala. Zaslovela pa je s filmi »Niagara«, »Moški imajo rajši blondinke« in »Kako poročiti milijonarja«. Kmalu je postala najbolj iskana igravka v Hollywoodu.

Kot človek je bila zelo pristrčna in plašna, kar je bilo najbrž posledica njene revne mladosti. Po mnenju kritikov je bila izredno nadarjena igravka. V napoto pa ji je bila njena plahnost in škodila ji je tudi njena nediscipliniranost. Njeni kolegi pri delu pa so jo imeli radi in priljubljena je bila ne le pri filmski publiki, ampak tudi pri umetnikih.

Italijanska igravka Gina Lollobrigida je zdaj ob njeni smrti izjavila o njej: »Zelo sem pretresena in žalostna zaradi hude izgube, ki jo je utrpel svetovni film. Marilyn Monroe sem spoznala pred nekaj leti in me je osvojila s svojo lepoto in umetniško občutljivostjo. Bila je zaljubljena v svoj poklic, ki ga je opravljala s strastno ljubeznijo in vlagala vanj najboljša čustva svoje duše. Njena glavna značilnost je bila prav njena skrajna občutljivost. Glav-

na skrb ji gotovo nista bila denar ali slava, ampak želja, da bi ustvarila pravi umetniški film. Upam, da ni bil film tisti, ki jo je ugonobil« — je pristavila Gina Lollobrigida.

Angleški pevec in igravec Frankei Vaughan, ki je nastopil z Marilyn Monroe v filmu »Ljubiva se«, je izjavil, ko je izvedel novico o njeni smrti: »Krvdo za to nosi Hollywood. Tam so napravili filmski ljudje iz Marilyn idol filmskega platna, ne da bi se pobrigali za njeno človeško osebnost, za osebnost ženske, ki je bila občutljiva in potrebna ljubezni. Uboga Marilyn je igrala vlogo, ki je bila večja od nje. To je strašna stvar. Po mojem mnenju je bilo gorje v tem, da je bila preveč sama. Ni ji manjkalo koristiljubnih častivcev. Ni pa imela nobene iskrene prijateljice, ne vdanega tovariša.«

Osamljenost in občutek, da ni kos svojim nalogam, sta jo spremljala vse njeno kratko življenje. Vendar je rada živela, kar naglašajo vsi, ki so jo poznali. Z velikim pogumom je po vsakem neuspehu vnoč začela, dokler ni uspela.

V Hollywoodu vsi žalujejo za njo. Igravec Peter Lawford, Kennedyjev svak, je izjavil: »Jaz in moja žena sva jo imela zelo rada. Bila je čudovito, toplo človeško bitje.« Henry Fonda je dejal: »To je strašna izguba za občinstvo in filmsko industrijo. Bila je talentirana igravka in zelo človeška.« Jane Sterling je dejala: »Mislim, da smo vsi nekoliko odgovorni za to, kar se je zgodilo; če bi bili imeli vsi več razumevanja zanjo, se morda ne bi bilo zgodilo.« Dean Martin je rekel: »Ne morem verjeti, zares ne morem verjeti. Bila je čudovito bitje in talentirana igravka«.

Marilyn Monroe je odkril za film nekdo, ki zdaj živi v Londonu. On ji je tudi izmislil novo ime. Ko

je nekoč stopila v njegovo pisarno družbe Twentieth Century Fox in zaprosila za kako delo pri filmu, je takoj spoznal, da je zelo talentirana in njena lepota je napravila nanj velik vtis. Dal ji je podpisati pogodbo, da bo družbi na razpolago za 75 dolarjev na teden. Predlagal ji je umetniško ime Marilyn, ime Monroe pa si je sama izbrala. Tako se je namreč pisala njena babica.

Pogrebni cerkveni obred je bil v kapeli v Westwood Villagju, v zahodnem predmestju Los Angelesa. Bivši mož Marilyn Monroe Joe Di Maggio, njena polsestra in neka njena prijateljica so objavili poziv na vse znance pokojnice, naj razumejo, da je potrebno omejiti število tistih, ki bodo lahko prisostvovali pogrebu. Poziv je vabil vse, naj ohranijo v svojem spominu Marilyn kot veselo in milo in naj izmoliijo ali doma ali v domači cerkvi molitev zanjo.

Tosikologi so ugotovili 4,5 miligrama uspavalne snovi na vsakih 100 kub. cm v krvi pri Marilyn Monroe, kar je normalno dvojna smrtna količina. Vendar komisija, ki raziskuje, če je Marilyn napravila samomor ali ne, še ni zaključila svojega dela. Dokončala ga bo morda šele čez nekaj tednov. Ugotovila je le, da je imela Marilyn Monroe navado skoraj vedno jemati preveliko dozo uspavalnih sredstev, da bi v umetnem spanju pozabila na svoje skrbi in srčno tesnobo. Nekateri so še vedno mnenja, da je zares napravila samomor, ker je baje v svojem življenju že štirikrat napravila samomor ni poskus. Drugi, in teh je vse več, pa so mnenja, da je umrla zaradi tega, ker je pač zaužila nehoti preveliko dozo uspavalnih sredstev, hoteč zaspiti v čim globlje in čim daljše spanje. Tega mnenja so tudi nekateri razširjeni britanski listi.

RUDA JURČEC:

Bila sem v Rusiji

Londonska katoliška tedenska revija »The Tablet« je tokrat objavila ime sodelavke, ki je bila v Rusiji v letih 1955 in 1956 ter spet potem v decembru 1961. Nje ime je Manja Harari, rojena v Rusiji, dasi je zrasla v Angliji. Pravi, da je v decembru potovala po Rusiji brez kakršnih koli priporočil ruskih cerkvenih dostojanstvenikov. Bila je v Leningradu in Moskvi in še v nekaterih drugih mestih.

Na vprašanje, ali je versko življenje v Rusiji prav takšno, kakor je bilo pred komunistično revolucijo, mora odgovoriti, da je Cerkev morala preživeti 45 let ateistične propagande, vendar se je v njeni notranjosti tudi mnogo spremenilo. Podcarji je bila Cerkev državna ustanova, danes pa morajo duhovniki in cerkveni zavodi živeti samo od prostovoljnih darov svojih vernikov. Danes tudi nikdo ne hodi v cerkev, da bi se tam »kazale«. Večinoma hodijo v svetišča revni ljudje in ti tudi cerkve vzdržujejo.

V Moskvi

Moskva je bila znana po tem, da je imela toliko cerkev, da je število njih zvonov znašalo »40 krat 40«. Prebivalstvo v Moskvi je zelo naraslo, cerkev pa je mnogo manj. Čela Moskva ima nekaj nad 50 cerkev. V letu 1956 so izjavili, da bo vlada dovolila, da jih bodo spet odpirali. Tokrat sem v Rostovu slišala, da so verniki sami zgradili novo cerkev, toda prav v Rostovu so nekaj cerkev pred kratkim zaprli. Mnogo cerkev, ki so jih zaplenili, še stoji; spremenili so jih v skladišča, v partijske domove, v kinodvorane, vendar je zanimivo, da teh posloj prav nič ne oskrbujejo in se vidi, kako »zapadajo«. Nekaj so jih proglasili pozneje za narodne zgodovinske spomenike, spet druge so podrl. V Leningradu ji je šofer pokazal prostor, kjer je bila cerkev, pa je izginila, ker so tam zgradili postajo podzemne železnice. »Zvečer je še bila,« je rekel šofer, »zjutraj pa je ni bilo več.« Zanimivo je, da so jo odstranili kar čez noč.

Že v letu 1956 sem za veliko noč videla, kako so bile cerkve v Moskvi polne vernikov. V Odesi imajo sedaj 10 cerkev in so ob nedeljah službe božje ob 7. in 10. uri. Cerkve so bile vedno polne. Ob delavnikih pa skoraj ni nikogar. V katedrali je bila služba božja v kripti, kjer je duhovnik ravnal pridigal o potrebi, da naj ljudje raje skrbijo za duhovne kot pa materialne dobrote. Pri obhajilu je bilo okrog 30 vernikov. Mnogo sem videla očetov in mater, ki so otroke vodili k ikonam in jih poučevali. »Ljudje se trudijo, da otrokom pred začetkom šolske dobe dajo čim več verskega znanja; v šoli se začne potem ateistična vzgoja.

V Jalti

Cerkev v Jalti je bila zaprta, bila pa je v nekaj minutah napolnjena, ko so jo odprli za službo božjo. Na dvorišču pri cerkvi sem opazila fanta, ki je hodil v cerkev, opravil pobožnost, se vračal in se potem podal v cerkev. Vprašala sem ga: »Ali je vedno blizu cerkve?« »Da,« je odgovoril. »In vedno tako pogosto zahaja v cerkev?« sem nadaljevala. »Da,« je odgovoril. »In od-

Kmečka mladina in njen dom

Zgodovina Slovencev je zgodovina slovenskega kmeta. Saj prav on je odigral v naši zgodovini najpomembnejšo vlogo. Velik del naše zgodovine je tesno povezan z njim in se moramo prav njemu zahvaliti, da slovenska beseda in pesem še odmevata po prelepi naši domovini.

Zato nam je težko, ko gledamo, kako nam gruda umira. Naši domovi so vedno bolj zapuščeni, ko zlasti mladina zapušča zemljo in hoče v tovarne, v mesta, na lažje delo, do boljše plače in do večje svobode...

Morda je res dobil kmečki sin v tovarni lažje delo, a postal je odvisen, bolj suženj strojev in svojih delodajalcev! Nič več ni gospodar na svojem, kot je bil njegov oče.

Vprašanje našega malega in srednjevekega kmeta danes vsekakor ni tako enostavno in ga ni mogoče rešiti z nekaj besedami. Poglobiti se moramo vanj in vse storiti, da bo slovenski kmet lažje in boljše živel in da bo še ostal na svoji zemlji, jo zopet vzljudil in jo pojil s svojim znojem. Tudi če je morda že prijel za kakšno drugo delo, naj se vsaj po tistem delu vrača k svoji zemlji in jo obdeluje toliko, kolikor more. Tako bo še vedno ostal z njo povezan in navezan na izročila, katera mu hrani in pomenja rodna gruda že skozi rodove.

Prav gotovo mu bo tako ljubljen in negovan dom ostal zvest in mu bo v veliko duhovno ter materialno oporo. On sam bo živel na »svojem« domu; tudi njegovi otroci bodo imeli »svoj« dom, pa tudi bratje in sestre, ki so si našli nove domove, se bodo z veliko ljubeznijo in spoštovanjem vračali na »svoj očetni dom«. Za nje bo ta dom

svetišče družinske povezanosti in zakladnica izročil, iz katere bodo tudi oni črpali moči za življenjski boj. Obvaroval jih bo ta »njihov« dom prokletstva, ki ga tako pogosto prinaša današnje »brezdomstvo« onih, ki nimajo svojega doma.

Pa tudi materialno bo slovenskemu človeku njegov očetni dom, pa če ga je le majhna krpa s preprosto hišico, mnogo v pomoč. Skrbno negovan vrt ali njivica mu bo dajala priboljška za vsakdanjo prehrano. Pa tudi zavest, da je to in to delo njegovih rok, mu bo sladilo življenje. Gotovo pa mu bo to omogočalo, da bo mogel svojim prihrankom — za slučaj potrebe ali za doto otrokom — vse lažje mesečno kaj malega dodati.

Pa še eden je razlog, zakaj naj tudi naš »kmečki delavec« ohrani svoj očetni dom. Gospodarska ustaljenost zlasti delavstva ni nikdar tolikšna kakor kmeta. Ko pridejo gospodarske krize — in kje imamo zagotovilo, da do njih ne more več priti — tedaj je prav delavec tisti, ki jo prvi in najbolj občuti. Gotovo pa je, da je nasproti takim krizam kmet najbolj odporen in toliko varovan, da mu »lakote ni treba trpeti«. Ako torej mali kmet, ki je moral na delo v tovarno, pa si je ohranil svoj dom ter ga po svoji moči obdeluje, doživi gospodarsko krizo, bo sicer kot delavec prizadet od nje, toda on ima dom in zemljo, ki mu je ostala zvesta in ima za njega in njegovo družino pripravljeno »zlato rezervo«. Tako mu bo prav ona v najhujših dnevih stala ljubeče ob strani.

Zato, fant in dekle iz kmečke hiše, ljubi svoj dom in grudo in ji tudi ti ostani zvest.

kod si?« »Prišel sem od zelo, zelo daleč.« Več ni hotel povedati. Nisem mogla ugotoviti, ali je bil vohun, romar, ali prijatelj menihov, ki so oskrbovali cerkev.

V Rostovu

V Rostovu je bila cerkev polna med službo božjo, druga služba božja je bila v kapeli pred cerkvijo, kjer so tudi krstili. Tedaj je skupno krstil duhovnik 10 otrok ob navzočnosti vseh staršev in sorodnikov. Duhovnik mi je povedal, da se krst podeljuje vsak dan in mnogo več krstov je poleti, ko prinesejo malčke iz najbolj oddaljenih krajev. Po deželi sem tudi opazila, kako so se starši z otroki pripeljali kar v tovrnih avtomobilih in se potem tudi skupno vračali, ko je bil krst opravljen. V Jalti ni bilo videti porok v cerkvi, še manj je bilo verskih pogrebov. Oblasti delajo velike ovire, oziroma sploh ne dovolijo javnih pogrebov po mestu.

Trdni v veri

Med kmeti, reveži in ljudmi nižjih plastí je vera še globoko zasidrana. Slabše

je med delavstvom in mestnim prebivalstvom: imajo boljše dohodke, nekaj »šolanja« v partiji. Iz teh se ustvarja nova buržoazija, ki bo počasi v enakem liberalizmu (verskem), kakor je bila ona v Evropi pred pol stoletja. Toda vendar sem srečala delavca, okrog 40 let je imel, ki je redno zahajal v cerkev in bil zelo pobožen.

V pogovoru je dejal, da je vedno ohranil vero in hodil v cerkev »v lepih in težkih časih«. To dela, vabi otroke in vnuke, pa ti se mu posmehujejo. Po nekaterih mestih sem slišala čudovite zgodbe o zdravnikih ali bolničarkah, ki so verni in zahajajo v cerkve brez strahu. Oblasti jih ne preganjajo, ker jih preveč potrebujejo. Med mladino je zavel nov val zanimanja za vero po Pasternakovem Dr. Živagu, še bolj pa po njegovih pesmih verske vsebine.

Lahko se reče, da je Pasternak med mladino povzročil pravi val zanimanja vsaj za metafiziko, če že ne za vero. Toda o tem drugič.

Postal je še malo na sodu in s črno roko dvignil tisti papir. Nikdo si ni upal pisniti. »Odkod pa so te zahteve?« sem vprašal svoje sosede.

Skomigali so z ramo, češ niti pojma nimamo. Brez daljšega premisleka stopim korak naprej in dvignem roko.

»Zahtevam besedo!« Pred menoj je stal mehanik Janssen. Bistra glava. Bil je med tistimi, ki so stražili govorniški oder. Strupeno je siknil vame:

»Ti drži jezik za zobmi!«

Jaz pa stopim še naprej tik do govornika:

»Mi bi tiste zahteve tudi radi videli! Saj ne vemo, za kaj gre!«

Stražarji so oklevali. Bržkone se jim je zdelo, da imam prav.

»Le kar bliže pridi,« so rekli.

Zdaj je Dubosc skočil s soda in mi pokazal svoj papir. Bil je karton, od prstov ves zamaščen. Kar v naglici so s svinčnikom in otroškimi pravopisnimi napakami sestavili seznam zahtev:

»Povišanje plač za 25%;
v vsaki delavnici mora biti nabita tarifa;
pravica voliti delegate;
razdeljevanje mleka in lesnih cokol v barvarnici, v slikarskih delavnicah in v električnih varilnicah;

Iz filmskega sveta

STATISTIKA O KINU V ZDA

Legija za dostojnost v Združenih državah je objavila, da je Odbor za ocenjevanje filmov izdal naslednjo statistiko o npravnosti filmov za leto 1961. Primerenih za vse je bilo 80 filmov ali 32 odst.; samo za odrasle 60 filmov ali 24 odst.; pridržanih 36 filmov ali 15,5 odst.; odsvetovanih 65 filmov ali 26 odst.. Za slaba sta bila ocenjena 2 filma ali 1 odst.; različno pa je bilo ocenjenih 5 filmov ali 2 odst.

NAJPREJ FILM, POTEM KNJIGA

Doslej smo bili navajeni, da smo v filmu gledali obdelavo bolj ali manj znanega romana, katerega je po svoje znal prikazati filmski režiser. Za dovoljenje, da je filmska družba smela kak roman posneti na filmski trak, se je morala s primerno vsoto odložití založništvu knjige, ki je bila pod »avtorsko zaščito«.

V najnovejšem času pa prakticirajo zlasti v Ameriki prav nasprotno. Filme, ki so dosegli najboljši uspeh in so bili narejeni po izvirni filmski zasnovi, prodajajo filmske družbe velikim knjižnim založništvom, ki jih nato razpišejo, da iz njih naredijo pisatelji obširne in privlačne romane. Seveda pri takih »romanah iz filma« o veliki literarni vrednosti navadno ni sledi.

Pač pa si oboji: filmske družbe in knjižna založništva iz tega načina obetajo, da se bodo bolj uspešno borili proti konkurenci televizije.

Športni kotiček

KOŠARKA

Pred kratkim je WSG RADENTHEIN gostoval v Domžalah (Slovenija) in je tam kar dobro odrezal — na tem internacionalnem turnirju je odnesel častno 2. mesto.

Medtem ko so Korošci prvi dve tekmí odločili zase — proti VRHNIKI 78:67 (41:36) in SVOBODI 54:40 (23:18) so v odločilni tekmi podlegli domačemu moštvu, KK Domžalam (mojstri slovenske deželne lige), s tesnim rezultatom 77:75 (42:34).

Od 24. avgusta pa do 9. sept. bodo košarkarji WSG Radetheina imeli skupen trening v Zadru. Vodstvo bo prevzel tamkajšnji trener Enzo Sovitti. Na programu so še prijateljske tekme proti Zadru, Rjeku, Splitu, Zagrebu in proti Mariboru.

NOGOMET

SOLANJE NOGOMETASEV V OBERTRAUNU
Koroška nogometna zveza (KNFV) je imela tudi letos svoj običajni nogometni tečaj v Obertraunu.

Kraj Obertraun leži v južnem Salzkammergut, prav ob vzhodu zaledenelega Dachsteina, kjer se nahaja državna športna šola.

Tega nogometnega tečaja se je udeležilo 50 mladincev (letnik 1944 in 1945) iz cele Koroške. Št. Janž sta v Obertraunu zastopala Willi Mošic in Šmid Pepi. Udeležence je nadzoroval gospod Hohenberger.

Pokolenje. — Jaka se je rad ponašal s svojimi predniki in jih je venomer našteval. Nekoč ga zavrne sosed Urban: »Ti, Jaka, si kakor krompir. Kar je pri njem kaj vredno, je v zemlji, zelenje pa mečemo na gnoj.«

vljudnost do delavcev;
delegati socialistične strokovne zveze dobe pravico delavce nastavljati;
pravica kaditi;
pravica ob devetih popoldne in ob štirih popoldne kaj malega prigrizniti;
med delom se smejo delavci sami vzajemno nadomeščati...

Sledila je še cela kopica dobrih in manj dobrih predlogov, vse vprek pomešanih.

Nepotrebno je bilo, da bi zahteval obravnavo. Lahko sem že bil zadovoljen, da sem sploh smel tisti list prebrati. Za zdaj je veljalo le, da si pridobim časa.

»Če ste s svojo strokovno zvezo že tako dogovorjeni, le kar poskusite. Jaz od svoje še nimam navodil.«

»Vse strokovne so si v tem edine.«

»Tedaj ne bom ugovarjal.«

Pristavil pa sem še, ker se mi je stvar zdela zelo važna:

»Vendar pa ne sprejemam vaše zahteve, da bi socialistične strokovne zveze nastavlale ljudi. Tega iz več razlogov ne morem sprejeti...«

Opazil sem, da sem jih začel dražiti. Dubosc me je prekinil:

»Tvoji razlogi nas v uho pišejo.«

(Dalje prihodnjič)

M. van der Meeresch:

6

Delo sem dobil!

(»Ribič« — iz življenja katoliške delavske mladine)

Ustavljeni in še vroči stroji so smrdeli po železu in olju. Slišal si samo drsenje copat in telovadnih čevljev po stopnicah. Podobno je bilo, kakor bi prihajala nema čreda.

Tega ali onega sem pocukal za rokav. »Torej ali stavkamo? Pa zakaj?« »Nič ne vemo. Nam bodo že povedali.« Tam daleč od zadaj se je oglasal nekdo: »Vsi na dvorišče! Vsi na dvorišče!«

Ubogali smo. Skoro nihče se ni upiral. Zunaj sem videl meko žensko, ki je krvavela. Ugovarjala je in kar naprej delala. Tedaj sta jo pograbila dva »junaka« ter jo treščila na tlak, kjer si je zobe izbila. Njene tovarišice so jo dvignile in jo dramile k zavesti.

Dvorišče je bilo dolg pravokotnik, ki ga je na levi oklepala šivalnica, na desni pa kurilnica, dalje vratarjevo stanovanje in razni tovarniški uradi. Zdaj se je gibala po njem nenavadna slika. Velikanska, toga množica je stala tam in čakala. Bili smo mirni, smo si pa vsak svoje mislili. Kolovodje so hujskali, tekali pri enih vratih

ven, pri drugih nazaj, prihajali, odhajali ter grdo hrulili tega ali onega. Mojstrom in nameščencem, ki so stali med delavci, je bilo vedno tesneje pri duši. Gnetli so se ob izhodu in poskušali izginiti odtod. Bilo je veliko prerivanja. Skupina petih udarnikov se je postavila k vratom in vsakemu branila ven. Vse je šlo naglo in načrtno. Čutili smo, da tukaj izvrstno deluje nevidna organizacija. S stopnišča se je delavska množica razlila na dvorišče. Vse delavstvo je bilo zbrano.

Nenadoma je nenavaden, močan in hreščec signal iz roga preglasil votlo šumenje množice. Po tem presenečenju je pri prič vse potihnilo. Oglasil se je hripav glas. Pogledam, odkod prihaja, in spoznam Dubosca, delavca iz kurilnice. Stal je na praznem sodu za olje. V črni roki je imel velik papir. Ob njem so stali Houdezele, Behagle, Janssen in dninar Holmer. Kakih dvajset kolovodij se je ustopilo okrog in zavarovalo prostor. Sméšno je bilo poslušati Dubosca, ki je mešal besede v svojem narečju z visokimi frazami s političnih zborovanj ter se po roubaiško drl:

»Tovariši! Stavka je razglašena. Tukaj so naše zahteve. Nanašajo se na delovni čas in na nastavljanje delavcev. Delegati jih predložijo ravnateljstvu.«

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

JANKO KERSNIK

(Živel in deloval je v letih 1852 do 1897)

Ko na »Pisanem polju« prebiramo dela tujih in domačih pisateljev, je prav, da se vsaj ob njih obletnicah spomnimo tudi, kako so oni živeli in kakšne so značilnosti njihovega delovanja med slovenskim ljudstvom.

Pred petinšestdesetimi leti je bil koncem meseca julija pokopan v Ljubljani slovenski pisatelj Janko Kersnik. Rojen je bil na gradu Brdo pri Lukovici, pravne nauke pa je študiral na Dunaju in v Gradcu. Kot notar je največ živel na Brdu v družinskem krogu; zadnjih štirinajst let je bil tudi deželni poslanec.

Kmalu se je pridružil sodelavcem kulturno-literarnega glasila »Ljubljanski

zvon«, pri katerem je skozi vsa leta vneto sodeloval. Napisal je mnogo krajših povesti; pod vplivom Josipa Jurčiča pa se je lotil tudi večjih pripovednih del. Tudi nekaj iger je napisal za tedanje čitalniške odre in celo štirje romani so njegovo delo (Cyklamen, Agitator, Rošlin in Verjanko ter Jara gospoda).

Janko Kersnik je živel tesno povezan s takratnim načinom življenja slovenskega človeka, zlasti kmeta in malomeščana. V njegovih delih so zato prav motivi iz kmečkega in malomeščanskega življenja najpogostejši in najbolj opisani. Iz zbirke povesti »Kmetijske slike« priobčujemo tokrat zgodbo iz kmečkega življenja: »Mačkova očeta«.

MAČKOVA OČETA

Poznal sem oba, starega Mačka namreč in sina njegovega.

Prvi tedaj še ni bil za »starega« pri hiši, in akoravno je njegov štiridesetletni sin tudi že imel velikega sina, so dejali ljudje vendarle samo staremu »Mačkov očec«, in stoprav ko je zatisnil oči, je dobil sin ta častni priimek, ki bo prešel tudi na vnuka, kakor majorat, šele tedaj, ko bo sedanji »stari« pokopan gori pri podružnici Sv. Miklavža.

Maček je naš sosed in gotovo je malo dni v letu, da bi na izprehodu ne šel mimo njegove lesene, neznatne hiše. In morebiti je minilo že dvajset let, ko sem korakal tam s svojo prvo pipo in ponosno pihal sivi dim v čisti pomladanski zrak. To je bil pomenljiv korak do moževske emancipacije in bil sem si ga popolnoma v svesti, kajti do tedaj si s smotko ali pipo nisem upal drugam nego v temno goščo, kjer ni bilo nevarnosti, da bi me kdo srečal ali videl. Pa tudi stari Mačkov očec je to zapazil v veliki moji zadovoljnost, ker do tedaj se ni bil nikdar zmenil zame in me je menda le pipa v njegovih očeh tako povzdignila. Danes je bil ves drug. Ko sem prihajal mimo, je stal mož kakor navadno sredi male tratine med cesto in hišo, bosopet, opravljen pa v star, raztrgan in umazan kožuh; roke je sklepal na hrbtu.

»Dober dan, gospod!« je dejal in raztegnil čudno svoje lice v kolikor moči prijazen smehljaj.

Odzdravil sem ves osupel, kajti do tistega trenutka še nisva bila izpregovorila med seboj besede, akoravno me je on poznal, kar sem bil na svetu, in jaz njega, kar sem pomnil.

»Malo tobaka mi boste dali, če ga imate kaj odveč,« je nadaljeval starec.

Ponudil sem ga ves vesel, da je mož

zapazil ta novi moj korak v življenje. Napolnil si je svojo drobno pipico, poleg tega pa še stisnil nekoliko tobaka v pest ter mi vrnil mehur.

»Lepo vreme bomo imeli — za travo, za seno bo dobro,« je dejal, ozirajoč se po obnebju.

Hotel sem odgovoriti, a starec mi je obrnil hrbet in s kratkim »z Bogom, gospod« koracal proti svoji bajti.

Ta prizor se je ponavljal čestokrat, kadar me je ugledal stari Maček s pipo v ustih. Vselej je vpraševal po tobaku, vselej je govoril o vremenu; če je pa videl, da ne pušim, me je pustil v miru in niti pozdravil me ni.

Še sedaj v Mariboru živi pisatelj Stanko Majcen nam je napisal mnogo lepih črtic, pripovedk in daljših opisov iz življenja slovenskih ljudi v dobi med prvo in drugo vojno. Največ je dopisoval v katoliški literarni reviji »Dom

Ali moram umreti, ker sem lepa? Ali nimam bratov vojakov, da me ščitijo? Pa sem, oškropljena z blatom — kje si, Dragomir na konjiču, da zavijtiš sabljo nad blatilci? Tvoja sestra umira od gnusa... Mesto je ogromna gomila ran, smradu in gnilobe. Najsi ga dviga prepeka, najsi noč razmaje zrak in dviga nebes do zvezd — mesto smrdi, mesto se enostavno kadi kakor odprto žrelo nepopisnih, nepristopnih grdobji...

Mesto, to so velika, brezzoba usta! To

videl, kako lepo pada po bokih vniz. Akakij Akakjevič kot starejši gospod pa je želel videti, kako mu plašč pristoji zapet. Krojač mu je pomagal vtakniti roke v rokava in glej! tudi tako je plašč imenitno pristajal. Z eno besedo, plašč je bil mojstrsko delo. Petrovič se pri tej priliki ni mogel vzdržati, da ne bi pripomnil, da je za delo samo zato tako malo računal, ker ima skromno delavnico brez izveska, za katero mu ni treba plačevati velike najemnine, in ker Akakija Akakjeviča že dolgo pozna; če bi bil gospod titularni svetnik plašč naročil pri krojaču na Nevskem prospektu, bi bil moral zanj odšteti najmanj pet in sedemdeset rubljev samo za delo. Akakij Akakjevič se o tem s Petrovičem ni hotel razgovarjati, ker se je sploh bal ogromnih vsot, s katerimi je Petrovič metal okoli sebe. Poravnal je račun, Petroviča zahvalil in se, odet v novi plašč, nemudoma podal v urad. Petrovič mu je sledil za petami, potem pa obstal, da bi si ogledal plašč od daleč; nato je zavil nalašč v stran in napravil ovinek po stranskih ulicah, tako da se je zopet pojavil na glavni ulici, to pot pa pred Akakijem Akakjevičem, da si s tega vidika, to je od spredaj, ogleda svojo mojstrovino.

Medtem je Akakij Akakjevič v prazničnem razpoloženju korakal dalje in vsak hip čustvoval, kako mu na plečih visi nov plašč; večkrat se je od samega zadovoljstva nasmehnil. Čutil je dvoje, da plašč greje in da je lep. Po poti ni videl nikogar in ničesar in se naenkrat znašel pred svojim

Tedaj je bil mož še gospodar malega svojega posestva; imel je edinega sina, a tudi ta je bil oženjen in je z ženo in s svojim šestnajstletnim sinom kmetoval na očetovem posestvu. Le enkrat v letu se je tem ljudem dobro godilo, pred pustom namreč, ko so zaklali prašiča; sicer so pa stradali, in če so že pred sv. Jakobom iz novine kuhali zjutraj, opoldne in zvečer ječmenov sok, niso imeli zanj druge zabele nego z vodo pomešano kozje mleko. Med seboj tudi niso bili prijazni in marsikaterikrat je nastal kreg v hiši, ker stari ni hotel dati gospodarstva sinu.

Nekega dne sem jaz prvi ogovoril starega: »No, oče, boste li večno gospodarili? Čas je, da si odpočijete!«

»Počil si bom, kadar me tja gor poneso,« je zavrnil mož; »bajte pa ne dam! Zdaj imamo vsaj sok, četudi neslan in brez zabele — potem pa še tega ne bo.«

Nekaj let pozneje — prebil sem zopet počitnice doma — so mi pravili, da je stari Maček vendarle izročil svoje posestvo sinu in si izgovoril, kakor je to običajno, živč in stanovanje.

Ko sem prišel mimo njegovega doma, je stal kakor vselej na tratini pred hišo, bosopet in opravljen z znanim raztrganim kožuhom.

»Dober dan, gospod! Malo tobaka mi boste dali,« me je ogovoril kakor prej vselej.

»Kako se vam godi, oče — sedaj, ko ste za starega?« sem ga vprašal s smehom.

»Sedaj še dobro!« je dejal tudi veselo; »lepo vreme bomo imeli, dobro žito! Ječmen lepo kaže.«

Po teh besedah je odšel zopet proti hiši.

(Dalje prihodnjič)

STANKO MAJCEN

in svet«. Napisal je tudi par igriških del.

Pred kratkim je Kulturna akcija v Buenos Airesu izdala lepo zbirko njegovih krajših del in mu jih poklanja za njegovo petinšestdesetletnico, katero bo obhajal prihodnje leto.

DNEVNIK

je mesto! Usta do ušes in kazalec črnoza-nohten! Čujte in strmite! Tista tenka lutka iz Mišarske ulice... no, tista tenka, okrogla, z bradico ko mesec, z obrvmi ko dva metulja, tista, ki ji noben čevljar ni bil ozek dovolj, nobena rokavica premajhna, tista, da, prav tista — e! Strbunknila je — da je brizgnilo do kapi...

To je mesto. In jaz? Ali moram umreti, ker sem lepa, Dragomir?

Konje smo imeli, ko je brat stopil v generalni štab. Tri konje. Na vrancu je jezdil

bratov dečko. Zmerom mi je brat pomagal v sedlo. Trata je bila mehka in prožna kakor mramorna ploča, s suknom prepeta kakor biljar. In jaz: slonokoščena krogla na Nikomur me ni pokazal brat, skop ali ljubosumen ali izkušen, kakor je bil. Zdaj je mrtev. Vojskovodja božjih trum.

In jaz sem vedela, kaj mu je. Da sem namreč lepa, in da je ostal pri meni...

Prejzdrila sva vse škrančkovo jutro od roba pa do roba, od teme pa do svita in do svetle stene — tam, kjer je bilo sonce na zid narisano. Zemlja je bila oprežena s preprogami, da bi si konji ne oškropili kopit. Podkovani so bili z živim, pojočim jeklom. Dlaka se je svetila, sedlo je škripalo, konj je prhal od slasti. In to vse pred čudečim se obličjem jutra. Tam daleč za hrbtom se je dramilo mesto. Lezlo je iz neblagodišnih ovojov, krmečljivo, pospano, zlobno, zlovoljno, ne vem zakaj. Malo mesto, samo sebe sito do grla!

»Po mestu, po mestu, med ljudmi, saj jih nočem poznati...! Tam je sonce, tam je radovednost in priznanje... ej!«

Brat molči ko sam bodoči vojskovodja božjih trum. Kakor Napoleon vali velike misli po svoji glavi, skalam podobne, ki jih je sama senca, sama senca in prostornost. Nepremično drvita šarca vstric, iz mesta, iz mesta...

Na povratku je brat milejši, prijaznejši in malodane do prvega zidu me pusti na konju.

»Odskočiva!« — in oba se vgrezneva v globoko travo, ki je rosna.

Za vojaka me ima, in vendar sem njo gova sestra, tista, okrogla, tenka iz Mišarske ulice, saj jo poznate...«

In peš se napotiva po stranicah v vojašnico.

»Kdo te bo brzdal, kadar odjezdimo na jug? Kdo te bo učil jezdit — (brat se nasmehne) — kdo te bo za roke vodil ob jutrih po rosi, sestra?«

In poljubi mi roko in stopi mimo straže. To je bilo tik vojašnice.

Na fotografiji ga ne prepoznam. Slikati se je dal — za koga? Daljen in nem stoji med drevesi, odmaknjen za dvajset let. Eno usodo daleč...

Mene je pogazil prvi tujec, ki sem ga srečala na ulici...

Eno minuto dobre volje

Slavni srednjeveški pridigar Abraham a Santa Clara je nekoč oznanil vernikom, naj mu dajo na prižnico list, kjer naj bo napisan predmet, o katerem naj pridiga, in jim bo pridigal, kolikor časa bodo hoteli.

Res so mu položili na prižnico list, a nanj niso napisali niti črke. »Bomo videli, ali ga bomo spravili v zadrego ali ne,« so si šepetali med seboj.

Pridigar pa je začel: »V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo iz nič...«

pravi veliki praznik. Vrnil se je domov v najsrečnejšem razpoloženju, slekel plašč in ga skrbno obesil na žebelj na steni, pri tem pa ljubeče ogledoval sukno in podlogo. Nato pa je snel starega, ki je bil že ves žel iz živov, da ga primerja, in se je moral smejati: tako velika je bila razlika! In še dolgo potem, pri obedu, se je vsakokrat nasmehnil, kadar koli je pomislil, kako zelo je bila že razcefrana stara »kapuca«. Dobre volje je vstal od mize in se to pot ni priitaknil aktov, ampak se je zleknil po postelji, da malo pollenari, dokler bi se ne zvečerilo. Ko je prišel čas, se je nemudoma oblekel, si nadel plašč in stopil na ulico.

Žal ne moremo povedati, v kateri ulici je živel gostoljubni uradnik godovnik: spomin nam zelo peša in vse ulice in domovi v Petrogradu so se tako pomešali med seboj v naši glavi, da nam je zelo težko iztehopice kaj določnega razbrati. Naj bo temu kakor koli že, to stoji, da je ta visoki uradnik stanoval v gosposkem delu mesta, torej zelo daleč od doma Akakija Akakjeviča. Najprej je moral Akakij Akakjevič prehoditi več pustih, slabo razsvetljenih ulic, čim bolj pa se je bližal stanu višjega uradnika, tem bolj so bile ulice žive in obljudene ter svetlejšje; pešcev je bilo več in več in tudi lepo odete dame so se pojavljale. Že je srečal moške z bobrovimi krzni na ovratnikih, manj in manj je bilo navadnih izvoščikov z lesenimi rešetkastimi sanmi, okrašenimi z malimi pozlačenimi žebli. (Dalje prihodnjič)

N. V. GOGOLJ:

6

Plašč

Petrovič je šival plašč dva tedna, ker je bilo res veliko dela in se je Petrovič potrudil, da izdela nekaj prvovrstnega. Za delo je računal dvanaest rubljev — ceneje ni mogel računati, ker je bilo res vse sešito z najboljšo svilo in je Petrovič čisto vsak šiv še z lastnimi zobmi povlekel in zlikal. Sodobniki ne pomnijo več, katerega dne je to bilo, na vsak način je bil to menda najslovesnejši dan v življenju Akakija Akakjeviča, ko mu je Petrovič prinesel plašč na dom. Prinesel ga je rano v jutro, kake pol ure, preden je bilo treba Akakiju Akakjeviču iti v urad. Plašč je bil narejen ravno o pravem času, zakaj nastopil je oster mraz in kazno je bilo, da bo postal še ostrejši. Petrovič se je javil s plaščem, kakor se spodobi pravemu krojaču. Njegov obraz je bil tako dostojanstven, kakor ga Akakij Akakjevič še nikoli ni videl. Očividno se je v polni meri zavedal, da je bil skrojil nekaj imenitnega in da je odkril brezno, ki ločuje krojače, kateri znajo samo všiti novo podlogo in popravljati staro obleko, od onih, ki umejo izgotoviti novo. Razgrnil je veliko ruto, v katero je bil plašč zavit. Potem je s ponosnim pogledom dvignil plašč z obema rokama, ga elegantno nadel Akakiju Akakjeviču na pleča in ga nato od zadaj nategnil, da bi

uradnim poslopjem. V garderobi je odložil plašč, ga od vseh strani ogledal in ga oddal portirju s prošnjo, naj zelo pazi nanj. Bog ve na kakšen način so vsi uradniki že vedeli, da ima Akakij Akakjevič nov plašč in da »stara kapuca« nič več ne obstaja. Kar vsi so pridri v garderobo, da si ogledajo novi plašč. Akakija Akakjeviča so šumno pozdravljali in mu častitali, tako da se je od početka smehljaj, potem pa ga je postajalo sram. In ko so izjavljali, da je treba novi plašč poštno »zaliti« in da mora Akakij Akakjevič na vsak način prirediti pojedino, je revež bil ves zmešan in ni vedel, kaj naj odgovori in kako naj se tovarišem brani. Ves zardel od zadrege je jecaje začel zagotavljati, da to ni nov plašč, ampak »prav za prav« stari. Akakija Akakjeviča pa je rešil višji uradnik, sam pomočnik načelnika pisarne, ki je pač hotel pokazati, da ni ošaben in da uvaža tudi sebi podložne. Izjavil je: »Večer bom namesto Akakija Akakjeviča priredil jaz, gospodo pa povabim danes k sebi na čaj; kakor nalašč je namreč danes moj god.« Razume se, da so uradniki pomočniku načelnika častitali in njegovo povabilo navdušeno sprejeli. Akakij Akakjevič je hotel povabilo odkloniti, toda vsi so rekli, da bi to bilo silno nevljudno, prava sramota, tako da se je kmalu premislil. Celotno prijetno mu je postalo pri srcu, ko je pomislil, da mu bo na ta način dana prilika pokazati se v novem plašču na cesti tudi zvečer.

Ves ta dan je bil za Akakija Akakjeviča

Prvič nemški in švedski

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIKI
RAZNI APARATI V KOVČKIH
MAGNETOFONI

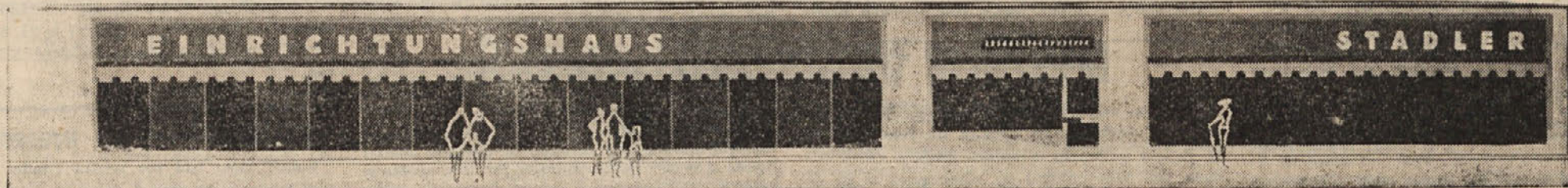
Popolno avtomatični nemški

RADIOAPARATI
poleg znanih avstrijskih aparatov

Radiohaüs

KERN

Besuchen Sie uns in unserem vollkommen neu gestalteten Messestand in der neuen
Messe-Stadthalle

EINRICHTUNGSHAUS

STADLER

das bestausgestattete
Möbelhaus stellt dies-
mal auf der Kärntner

MESSE

IM EIGENEN PAVILLON
das gesamte Polstermöbelprogramm der

WELTBEKANNTEN FIRMA

KNOLL-

ANTIMOTT a. u. s.

Wer

SAMONIG^s

Schaufenster im

Sommer-Schluß-Verkauf

nicht gesehen hat, betrügt sich selbst!

Was sagen Ankündigungen mit Preisen?

Besichtigen Sie daher unsere

SCHAUFENSTER

und urteilen Sie selbst!

KAUFHAUS

SAMONIG
VILLACH AM SAMONIG-ECK

Sprejmemo

DVA POMOŽNA
DELAVCA

za skladišče v Celovcu
Zaslужek zelo dober
in še druge ugodnosti.
Stalna služba.

Interesenti naj se
predstavijo
pri upravi lista
ali pa naj
pošljejo dopis na
upravo z označko
„delo Celovec“

Bilo je letos na veliki četrtek. Župnik je med drugimi obredi tudi umil dvanajstim možem noge. Po umivanju jo je vsakemu poljubil. Obrede je opazovala tudi mlada deklica. Doma je potem vsem pripovedovala, kako je župnik skrbno možkim noge umil. Gotovo so morale biti zelo umazane, kajti potem, ko jih je umil, se je še enkrat sklonil nadnje. To je storil zato, da je poduhal, če še kaj smrdijo...

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah
nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih
oblog in raznih drugih vrst blaga
za opremo sob

Plačilne olajšave!

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 18., in nedelja, 19. 8.: Pongo und Perdita (IIa+). — Risarski trik film. Zabavna zgodba o psih, ki imajo skoro človeške lastnosti. — Nedelja, 19. 8.: Keine Liebe für Johnnie (IVb). — Dramatičen film. Angleški parlamentarni poslanec žrtvuje svoj zakon politiki. — Sreda, 22. 8.: Der Mörder mit der Kralle (IV). — Kriminalni film.

Ferlach. — Sobota, 18.: Urteil in Nürnberg (III). — Prozes proti hitlenjem zločincem v Nürnbergu. — Nedelja, 19. 8.: Cafe Oriental (IV). — Neokusen film z mnogimi popevkami! — Torek, 21. 8.: Bankraub in der Rue Latour. (IV). — Veseloigra. — Četrtek, 23. 8.: Ein Mann geht seinen Weg (IVa). — Kriminalni film za odrasle s premislekom.

Dobri ves. — Sobota, 18. 8.: Kauf Dir einen bunten Luftballon (IIa). — Nežna ljubezenska zgodba med odriskim arhitektom in mladim dekle. — Sreda, 22. 8.: Mädchen auf verbotenen Wegen (IV). — Kriminalni film.

Miklavčevo. — Nedelja, 19. 8.: Das Rätsel der grünen Spinne (IV). — Kriminalni film. Morilca odkrijejo v nekem nočnem lokalu. — Četrtek, 23. 8.: Mädchen auf verbotenen Wegen (IV). — Kriminalni film.

Pilberk. — Sobota in nedelja, 18. in 19. 8.: Jovanka und die anderen (IVa). — Vojni film iz zase-

dene Jugoslavije za časa druge svetovne vojne. Za odrasle s premislekom. — Torek, 21. 8.: Das Geheimnis der Dame in Schwarz (IVa). — Ameriška družabna drama o poročni ženi in zdravniku, ki iz strasti postane dvojni morilec. — Četrtek, 23. 8.: Aphrodite — Göttin der Liebe (IV). — Film iz časa preganjanja kristjanov.

Sinča ves. — Petek in sobota, 17. in 18. 8.: Immer die verflixten Frauen (IVa). — Veseloigra. — Nedelja, 19. 8.: Schön ist die Liebe am Königssee (III). — Veseloigra. — Ponedeljek in torek, 20. in 21. 8.: Verdammt zum Schweigen (III+). — Film iz ameriškega vojaškega življenja. — Sreda, četrtek, 22. in 23. 8.: Kesselschlacht (IV). — Vojni film iz druge svetovne vojne.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 18. 8.: Vera Cruz (IVa). — Zgodovinski film iz divjega zapada. — Nedelja, 19. 8.: Wenn das mein grosser Bruder wüsste (IV). — Mlado dekle dela svojemu bratu

MALI OGLAS KUPIM HIŠO

Sva dva zakonca srednje starosti, brez otrok in iščeva majhno hišo kjerkoli na Koroškem, ki bi jo bila pripravljena kupiti. Plačava takoj! Ali naju kdo hoče sprejeti na stanovanje, ki bi ga eventualno kupila in kjer bi pomagala pri delu.

Ponudbe pošljite uredništvu našega lista pod oznako „Stanovanje 63“.

DUNAJSKI VELESEJEM 9. — 16. septembra 1962

TEKSTILNO BLAGO IN MODA: Kaznarski salon — Luksuzno blago — Umetna obrt — Razstava športnih izdelkov — Modna revija. — Posebne razstave: „Vse za dojenčka“ — Tekstilna samopostrežba — Namizna kultura doma. — TEHNIKA — INDUSTRIJA: Stroji — Naprave — Orodje — Stavbna razstava — Umetne snovi — Tehnika v gospodinjstvu.

KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO: Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Sejem plemenske in vprežne živine: Govedo, prašiči, konji — Cvetlična razstava — Živila in nasladi — Vinska poskušnja.

KOLEKTIVNE OBRATNE RAZSTAVE:
URADNE KOLEKTIVNE RAZSTAVE 19 DRŽAV IZ EVROPE IN PREKOMORSKIH DEŽEL.

Obe razstavišči — velesejska palača in velesejski prostor — sta odprti vsak dan od 9. do 19. ure, vinska poskušnja in razstava živil pa do 20. ure. Za obiskovalce velesejskega izven Dunaja 25% popusta na železnih in avtobusih. Velesejske legitimacije na razpolago pri vseh deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah ter pri vseh z ustreznimi tablo označenih prodajalnah.

Nr. 0655

Šivalne in pletilne stroje pri GRUNDNER

KLagenfurt, Wiener Gasse 10
POLEG MESTNE CERKVE

Obiščite nas na velesejmu

M. SEHER

Specialna trgovina za hišno in kuhinjsko posodo — keramiko in kristalno steklo

CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstrasse 26

Največja izbira!

Najnižje cene!

Poletno blago in perilo
pri

L. Maier

Klagenfurt

Alter Platz 35

pristnega zlata, po svoji čistosti po slogu, po skrbno izbranih modnih dodatkih daleč razlikuje od vsega navadnega v serijah izdelanega pohištva.

Samoumevno je, da ima tudi manj premožni kupec vsak čas celo vrsto lepega in cenejšega pohištva na razpolago.

Kvaliteta se vedno uveljavi. Kadar kupujete pohištvo, nikdar ne pozabite si prav zato ogledati hišo s pohištvom STADLER.

Lepše stanovanje s pohištvom STADLER

Kvaliteta se vedno uveljavi, poleg tega je kvaliteta s strani cene najbolj ugodna. In to predvsem opazimo pri pohištvu, ki se posebno močno obrabi. Zdaj se je končno tudi formalno uveljavila dobra moderna črta, tako da se kupcu ni več treba bati, da bo postal z nakupom „nemoderen“. To pa zahteva seveda vedno bolj nujno, da se pri opremljanju stanovanj posvetujemo s strokovnjaki. Tej potrebi tvrdka STADLER že dolga leta ustreza, kar potrjujejo vedno zopet novi navdušeni kupci.

Vsi prodajalci naše hiše so si s šolanjem v Stuttgartu pridobili čim oblikovavcev prostora; vsak čas so vam s svojim znanjem in svetom brezplačno na razpolago!

Stanovanjske skupine in skupine jedilnic, ki smo vam jih pokazali na razstavi, so najboljše danski izdelki z visoko ekskluzivnostjo. Pri tem opazimo, kako je avstrijski pojem lepega stanovanja vskladen s tem severnjaka.

Da smo individualno zmožni vsakega dela, vam pokažemo med drugim spalnico v slogu Ludvika XIV. Ta spalnica se po ročnem delu z uporabo

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 20. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Vroči ritmi za vroče dni... 18.00 Kam pa fantje drev' v vas pojdemo... — TOREK, 21. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Koroške basni. — SREDA, 22. 8.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijetni družbi... — ČETRTEK, 23. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenski samospevi. — PETEK, 24. 8.: 14.15 Poročila, objave. — To in ono. — SOBOTA, 25. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 Za našo vas.

Plošče FUNDER presenečajo

Kakor vsako leto nas tvrdka Funder preseneča tudi letos z vrsto novosti. Že to, da je postavila na prostorih sejmišča velik plakat z gozdom, ki nagevori Korošce, predvsem pa še ljudi iz mesta, pokaže, kako tesno je tvrdka Funder povezana z lesom in kako ustrezna so prizadevanja in izdelki plošč.

Paviljon sam nam predloži splošen pregled vseh nešteti vrst plošč, ki jih vsako leto oblikujejo po potrebi in smotru. Tako je obiskovalec res v zadregi, čemu naj prvemu izreče svoje priznanje: ameriški kuhinji ali okusno opremljenim stanovanjem.

Novost predstavlja mozaična plošča iz pečenice, ki ji je ime „transparentna plošča“, ter plošča iz umetne snovi „Fundopol“. Po uporabi enakega načrta pomeni ta plošča dopolnitev znane okrasne plošče.

Potovalni kovčki, damske torbice vseh vrst, nahrbtniki, denarnice samo v strokovni trgovini

Veit Mühlbacher

KLagenfurt, RAINERHOF

O B S T G E N U S S

besonders in übermäßiger Menge oder bei unreifen Früchten, ist oft die Ursache von verdorbenem Magen. Das millionenfach bewährte aromatische Hausmittel KLOSTERFRAU MELISSENGEIST wirkt verdauungsanregend und vermag Ihr Wohlbefinden rasch wiederherzustellen.

Nur echt in der blauen Packung mit den drei Nonnen.

Klosterfrau
Melissengeist

Warmuth - Villach räumt - jetzt noch billiger!

Damen - Überblusen ausgemustertem Cotton mit Kurzarm, nur	39.—
Damen - Leinenshorts, alle Farben	nur 45.—
Damen - Ferienschoßen aus Filmdruck	nur 69.—
Damen - Kleider, bunt gemustert	nur 59.—
Damen - Puli, mit oder ohne Ärmel	nur 29.—
Damen - Wollpullover, Kurzarm	nur 49.—
Damen - Badeanzüge aus Popelin	ab 88.—
Damen - Unterkleider, maschenfest	nur 29.—
Perlon - Unterkleider, mit Spitze	nur 49.—
Perlonstrümpfe, nahtlos, hauchdünn	nur 7.90
3 Paar Perlonstrümpfe, fehlerfrei	nur 15.—

Alle Saisonartikel rücksichtslos
im Preis herabgesetzt!

Damen - Holzpantoffel, hoher Absatz	nur 68.—
Kinder - Schnurschuhe, Gr. 27-35	nur 78.—
Herren - Badehosen aus Perlonwolle	29.—
Herren - Buschhemden, farbig kariert	49.—
Knaben - Zephyrhemden, kurze Ärmel	22.—
Zephyrstoffe, kariert, viele Muster p. m.	8.80
Baumwolldrucke, bunt gemustert p. m.	9.80
Plastik - Tischtücher, bunte Muster	7.40
Vorhangstoffe, dekorative Muster, 120 cm breit	12.80

KÄRNTENS GRÖSSTE KAUFHÄUSER

Stoffreste, Vorhangreste, Bodenbelagreste, Läuferreste bis
zum halben Preis reduziert!